

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105003/I/2022/36109009459963908

HISTORICKÝ VÝVOJ RASOVEJ SEGREGÁCIE
AFROAMERICKÉHO OBYVATEĽSTVA V USA
Diplomová práca

2022

Bc. Sofia Orlovská

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

HISTORICKÝ VÝVOJ RASOVEJ SEGREGÁCIE
AFROAMERICKÉHO OBYVATEĽSTVA V USA

Diplomová práca

Študijný program: Hospodárska diplomacia

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných politických vzťahov

Vedúci záverečnej práce: Mgr. Martin Karas, PhD.

Bratislava 2022

Bc. Sofia Orlovská

Čestné vyhlásenie

Prehlasujem, že som záverečnú prácu vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru.

V Bratislave dňa

.....

Bc. Sofia Orlovská

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa rada pod'akovala vedúcemu mojej diplomovej práce Mgr. Martinovi Karasovi, PhD. za ochotu, odporúčania, pripomienky a hlavne trpezlivosť pri písaní diplomovej práce.

ABSTRAKT

ORLOVSKÁ, Sofia: *Historický vývoj rasovej segregácie afroamerického obyvateľstva v USA*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných politických vzťahov. – Vedúci záverečnej práce: Mgr., Martin Karas, PhD. – Bratislava: FMV EU, 2022, 64 strán

Záverečná práca je vypracovaná na tému historický vývoj rasovej segregácie Afroamerického obyvateľstva v Spojených štátoch. Cieľom záverečnej práce je priblíženie problematiky rasovej otázky. Prácu sme rozdelili do 3 kapitol. V prvej kapitole sa venujeme počiatkom rasovej segregácie, transatlantickému obchodu s otrokmi a otrokárskeho kódexom, ktoré položili základy rasových rozdielov. Taktiež objasňujeme postavenie otrokov v americkej vojne o nezávislosť. Ako poslednej téme v kapitole sa venujeme obdobiu po získaní nezávislosti a ukončeniu obchodu s otrokmi. Následne sa v ďalšej kapitole sústreďujeme na rozmach bavlnárskeho priemyslu a ako napätie medzi Juhom a Severom viedlo k občianskej vojne a neskôr aj celkovému zrušeniu otroctva. Následne popisujeme segregáčne zákony, ktoré boli známe ako zákony Jima Crowa a ako ovplyvňovali každodenný život Afroameričanov. Prácu zakončujeme treťou kapitolou, v ktorej sa venujeme búrlivému 20. storočiu. Objasňujeme udalosti, ktoré viedli k akcelerácii hnutia za občianske práva, ako sú prípad *Brown v. Board of Education* a bojkot autobusov v Montgomery, ktoré otriasli 50. rokmi. Posledné strany práce ukazujú, že boj za občianske práva dosiahol veľký úspech, ktorý Afroameričanom zabezpečil plnohodnotný život po dekadách segregovaného života.

Kľúčové slová: rasová segregácia, USA, otroctvo, Afroameričania, zákony Jima Crowa, hnutie občianskeho práva

ABSTRACT

ORLOVSKÁ, Sofia: *Historical perspective on racial segregation in the United States*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Political Relations. – Thesis supervisor: Mgr. Martin Karas, PhD. – Bratislava. FMV EU, 2022, 64 pages

The thesis is written on the historical development of the racial segregation of the African American population in the United States. The aim of the thesis is to introduce the issue of race. We have divided the thesis into 3 chapters. The first chapter deals with the origins of racial segregation, the transatlantic slave trade and the slave codes that laid the foundation for racial differences.. We also shed light on the position of slaves in the American War of Independence. As the last topic in the chapter, we discuss the post-independence period and the end of the slave trade. Then, in the next chapter, we focus on the booming cotton industry and how tensions between the South and the North led to the Civil War and later to the total abolition of slavery. We then describe the segregation laws that were known as the Jim Crow laws and how they affected the daily lives of African Americans. We conclude the thesis with a third chapter that examines the tumultuous 20th century. We illuminate the events that led to the acceleration of the civil rights movement, such as the Brown v. Board of Education case and the Montgomery bus boycott that shook the 1950s. The final pages of this thesis show that the civil rights struggle achieved great success, providing African-Americans with a full life after decades of segregated living.

Keywords: racial segregation, USA, slavery, African-Americans, Jim Crow laws, Civil Rights Movement

Obsah

<i>Úvod</i>	8
<i>Cieľ a metodika práce</i>	10
1. Počiatky rasovej segregácie	11
1.1 Transatlantický obchod s otrokmi	11
1.2 Otrokárske kódexy	14
1.3 Postavenie otrokov vo vojne o nezávislosť	17
1.4 Na prelome storočí	21
2. Obdobie 19. storočia	23
2.1 Rozmach bavlnárskeho priemyslu	23
2.2 Prvé kroky k zrušeniu otroctva	26
2.2.1 <i>Prípady Dred Scott v. Sanford</i>	29
2.3 Občianska vojna a obdobie Rekonštrukcie	30
2.4 Éra zákonov Jima Crowa	34
2.4.1 <i>Prípady Plessy v. Ferguson</i>	37
3. Postavenie Afroameričanov v spoločnosti v 20. storočí	39
3.1 Situácia v priebehu prvej polovice storočia	39
3.1.1 <i>Prípady Brown v. Board of Education of Topeka</i>	43
3.2 Bojkot autobusov v Montgomery	44
3.3 Akcelerácia hnutia za občianske práva	47
3.4 Nový prezident a rastúci vplyv „black power“	50
3.5 Prijatie zákonov	52
<i>Záver</i>	56
<i>Zoznam použitej literatúry</i>	58

Úvod

Témou tejto diplomovej práce je historický vývoj rasovej segregácie Afroamerického obyvateľstva v Spojených štátoch amerických. Hlavným cieľom diplomovej práce je preskúmať otázku rasovej segregácie Afroamerického obyvateľstva. Otázku, ktorú sa budeme v tejto práci pokúšať zodpovedať, je ako vznikala a ako sa menila rasová segregácia. Záujem autorky o ľudské práva a rasovú problematiku podnietil vznik práce, v ktorej sa venujeme Afroameričanom, ktorí boli dlhé desaťročia až storočia vnímaní ako biologicky menejcenní. Bol to práve transatlantický obchod s otrokmi, ktorý prispel k rozvoju rasistickej ideológie, ktorú mnoho Afroameričanov pociťuje aj dnes v 21. storočí. Je veľmi ťažké pochopiť mnohé aspekty života v dnešných Spojených štátoch bez toho, aby sme sa dozvedeli o úlohe otroctva v živote a vývoji Američanov. Štúdium minulosti je jedným zo spôsobov, ako pochopiť a riešiť problémy súčasnosti.

Mnohí Európania verili, že Afričania musia byť menejcenní, pretože nie sú kresťania a preto si zaslúžia byť otrokmi. Niektorí sa domnievajú, že segregácia sa rozšírila až po skončení občianskej vojny. Rasová segregácia však nebola len výsledkom otrokárskych štátov Konfederácie. Rasová segregácia a diskriminačné zákony sa vyvinuli zo zákonov o otroctve, ktoré si každý štát určil sám. Koncepcia rasovej segregácie v USA spočíva v presadzovaní oddelenia belochoch a černochoch. Rasovú segregáciu môžeme definovať ako jav založený na spoločenských poriadkoch. V skutočnosti je to prostriedok, pomocou ktorého mohla biela rasa vládnuť nad černochochmi. Vytvára rozdiely medzi ľuďmi a zahŕňa obmedzovanie práv a slobôd na základe rasy. Segregácia je formou rasovej diskriminácie a stále existuje v dôsledku konvenčnej mentality.

V prvej kapitole práce sa venujeme počiatkom rasovej segregácie. Charakterizujeme aké postavenie mali otroci v inštitúcii otroctva a ako sa pojem otroctvo zmenil po príchode Európanov do Nového sveta. Potreba pracovnej sily na nových plantážach spustila najväčší presun obyvateľstva cez Atlantický oceán, ktorý navždy zmenil osudy vtedajších Afričanov. Následne vysvetľujeme, že otroci zo začiatku mohli po odpracovaní určitej doby nadobudnúť slobodu. To sa však začalo meniť postupným prijímaním kódexom, ktoré začali rozdeľovať na báze rasy a nie náboženstva. V ďalšej časti kapitoly poukazujeme na postavenie otrokov v americkej vojne o nezávislosť. Pri tejto téme sa častokrát zabúda na otrokov, ako aj oni boli súčasťou tejto revolúcie a ako stáli na obidvoch stranách konfliktu. Za boj im bola sľúbená sloboda zo strany Britskej koruny, preto mnoho z nich nemalo

problém sa pridať do radov. Avšak z týchto sľubov ostali prázdne slová a po skončení vojny sa väčšina otrokov vrátila na polia a plantáže. V poslednej časti kapitoly sa sústredíme na koniec 18. storočia, kedy hlavne v severných štátoch začalo otroctvo ustupovať slobode a na začiatok nového storočia, do ktorého niekoľko černochohov vstúpilo slobodných.

V nasledujúcej kapitole sa v jej prvej časti zameriavame na postavenie černochohov v 19. storočí. Po prijatí zákona o skončení obchodu s otrokmi sa naprieč Úniou začali rodiť rôzne hnutia proti otroctvu. Avšak oslobodzovanie černochohov išlo do úzadia potom ako sa v prvej polovici 19. storočia rozvinul bavlnársky priemysel. Vzostup tovarov z bavlny na americkom a svetovom trhu podmienil najbližšie desaťročia nútenou prácou otrokov. Aj vďaka tomu sa napätie medzi Severom a Juhom stupňovalo. Vyvrcholilo až v druhej polovici 19. storočia, kedy prezidentské voľby vyhral Abraham Lincoln. Vojna, ktorá nasledovala dosiahla niečo, čo by ešte pred pár desaťročiami predtým bolo nereálnym a radikálnym činom. Zrušenie otroctva so sebou prinieslo takmer 4 milióny oslobodených černochohov.

Oslobodenie však nemalo za následok ich okamžité zrovnoprávnenie. Národ nebol pripravený rešpektovať bývalých otrokov. Aj preto si po zrušení otroctva začal Juh uplatňovať zákony Jima Crowa. Na túto éru sme sa bližšie zamerali v druhej časti kapitoly. Ak sa však pozrieme do minulosti, konkrétne do minulosti Spojených štátov amerických, zistíme, že uplatňovanie zákonov o rasovej segregácii černochohov má dlhú tradíciu. Po prijatí dodatkov mali mať černosi rovnaké práva ako belosi, avšak tieto zákony iba prehlbovali diskrimináciu. Až na niekoľko výnimiek sa tieto zákony a segregáčnej politiky uplatňovali najintenzívnejšie koncom 19. storočia a potom v prvej polovici 20. storočia.

Posledná tretia kapitola poukazuje na život Afroameričanov naprieč 20. storočím. Podáva kľúčové informácie, ktoré viedli k akcelerácii hnutia za občianske práva. Toto hnutie síce existovalo už od čias Lincoln, ale v 50. a 60. rokoch 20. storočia začalo naberať na intenzite. Vysvetľujeme prečo bol právny prípad Brown vs. Board of Education zlomový a ako autobusový bojkot v Montgomery upevnil chcenie Afroameričanov mať rovnaké práva ako zvyšok obyvateľstva. Osobnosti ako Martin Luther King a Rosa Parks sa stali symbolmi pre Afroameričanov v Spojených štátoch. Protesty a hnutia s pomocou prezidentov Kennedyho a Johnsona viedli až k prijatiu zákonov o občianskych a volebných právach. Týmito zákonmi vyvrcholil boj so segregáčnymi zákonmi, ktorý Afroameričania viedli dlhé desaťročia.

Cieľ a metodika práce

Hlavným cieľom diplomovej práce je preskúmať otázku rasovej segregácie Afroamerického obyvateľstva v hlavných historických míľnikoch. Pre dosiahnutie stanoveného cieľa bolo potrebné determinovať historické súvislosti vzniku otroctva, jeho priebeh a následky, ktoré so sebou prinieslo. Taktiež bolo potrebné popísať segregačné zákony, známe pod názvom Jim Crow, ktoré prispeli k zachovaniu segregácie aj po formálnom oslobodení otrokov. Ako posledná téma na formovanie tohto cieľa bola určená téma hnutí za občianske práva a ako tieto hnutia prispeli k zrušeniu diskriminačných zákonov.

Pri výskume tejto práce boli použité akademické knihy a články, ktoré sa zaoberajú otázkami otroctva, segregácie a rasizmu. Literatúru, ktorú sme mali k dispozícii k tejto problematike nám poskytla dostatočný prehľad o histórii a zložitosti problému rasovej otázky v Spojených štátoch. Vzhľadom, že tejto problematike sa venuje len málo autorov na Slovensku, bolo potrebné využiť cudzojazyčnú literatúru. Najväčším prínosom pre objasnenie problematiky rasovej segregácie boli diela od autorov ako sú John Hope Franklin, Harvard Sitkoff, David E. Shi, Judy Hasday a Matthew Kachur. Pri čerpaní informácií o zákonoch a dodatkoch nám poslúžili zdroje Národného archívu, ktoré sme čerpali z elektronických zdrojov.

Hlavným problémom, ktorému sme v práci čelili, bolo vymedzenie dôležitých časových úsekov a právnych rozhodnutí. Pri tvorbe tejto práce sme postupovali chronologicky. S cieľom dodržať rozsah práce a zároveň popísať vybrané otázky dostatočne detailne sme sa pokúsili vybrať dôležité historické míľniky, ktoré formovali nielen dejiny Afroameričanov, ale aj dejiny Spojených štátov. Preto sme aj obdobie, ktoré v práci skúmame zúžili od dôb otroctva po dobu prijatia zákonov o občianskych a volebných právach v 20. storočí.

1. Počiatky rasovej segregácie

Spojené štáty americké boli založené na predpoklade vytvorenia spoločnosti, v ktorej by všetci ľudia žili bez prenasledovania a útlaku a v ktorej by vláda chránila zásady spravodlivosti a rovnosti každého občana. A hoci prví Európania, ktorí prišli k brehom Ameriky, boli predovšetkým objavitelia a neskôr dobyvatelia, v 16. storočí začali Európania smerovať do Spojených štátov s nádejou, že na tomto území začnú nový život. Mnoho z nich odchádzalo práve kvôli politickému utláčaniu a nemožnosti slobodne vyznávať svoje náboženstvo. Otroci boli často vojnoví zajatci. Ak si ľudia požičali peniaze a nemohli ich vrátiť, niekedy sa stali otrokmi. Väčšina Európanov zapojených do obchodu s otrokmi boli kresťania. Spojenie tmavej pleti so zlom a nebezpečenstvom však bolo spoločné mnohým európskym kultúram, čo vysvetľovalo rastúce kresťanské presvedčenie, že Afričania boli nejakým spôsobom vhodní pre otroctvo a preto práve v Novom svete bolo otroctvo založené na farbe pleti. História afrického otroctva a rozvoj Ameriky sú neoddeliteľne späté. Existuje mnoho názorov, kedy presne sa začala formovať segregácia obyvateľov v Spojených štátoch. No práve inštitúcia otroctva položila základy pre rasové rozdiely a neskôr aj pre rasovú segregáciu.

1.1 Transatlantický obchod s otrokmi

Všetky európske národy, ktoré si v Novom svete založili kolónie, v nich prijali otrokársky systém a zapojili sa do obchodu s africkými otrokmi. Amerika sa od konca 15. storočia do 19. storočia stala veľkým trhom pre približne 10 až 15 miliónov afrických otrokov a práve v Novom svete sa africké otroctvo pod nadvládou Európanov najviac rozvíjalo. Obchod s otrokmi cez Atlantický oceán bol jedným z najkomplexnejších ekonomických obchodov, aké svet poznal. Bola to najväčšia transoceánska migrácia v histórii, podporovala prepravu ľudí a tovaru medzi tromi rôznymi kontinentmi. Začiatok obchodu s Afričanmi v Amerike sa zvykne datovať do roku 1502, keď sa v dokumentoch španielskych koloniálnych správcov objavili prvé zmienky o černochoch¹. Medzi Európou a Afrikou, ako bolo spomenuté, existovali stáročia obchodných kontaktov cez Stredozemné more. Keď však prišli Európania a ponúkli za otrokov priemyselný tovar, zbrane a rum,

¹ BECKLES, Hilary. *Slave Voyages: The Transatlantic Trade in enslaved Africans*. Kingston: University of the West Indies. 2002. 11 s. ISBN 0000128631.

africkí králi a obchodníci nemali dôvod váhať. Ľudí, ktorých predávali, nevnímali ako afrických spoluobčanov, ale ako zločincov, dlžníkov alebo vojnových zajatcov z konkurenčných kmeňov.

Ich predajom králi obohacovali svoje kráľovstvá a posilňovali ich proti susedným nepriateľom. Africké kráľovstvá prosperovali z obchodu s otrokmi a uspokojenie obrovského dopytu Európanov vytvorilo intenzívnu konkurenciu. Otroctvo nahradilo iné trestné sankcie a zajatie otrokov sa stalo skôr motiváciou pre odmenu než jej výsledkom. Pre Európanov boli africkí otroci spočiatku drahší ako slobodní pracovníci. Zabezpečiť loď, najatť posádku a pripraviť tovar bolo finančne náročné, príprava mohla trvať aj 4 mesiace. Po vyplávaní to trvalo približne 16 mesiacov, kým sa loď vrátila naspäť do Európy. V 90. rokoch 14. storočia bol priemerný objem obchodu niečo vyše tisíc otrokov ročne, začiatkom 15. storočia prekročil 3 000 otrokov ročne a po 30. rokoch 15. storočia boli títo otroci prepravovaní priamo do Ameriky z prístavného ostrova Svätý Tomáš pri africkom pobreží.² Práve tento ostrov sa stal skutočným ľudským a hospodárskym laboratóriom a otroctvo bolo inštitúciou, ktorá uľahčila jeho rozvoj. Boli to Portugalci, ktorí začali dominovať obchodu a začali dodávať otrokov Španielom, keďže na africkom pobreží nemali žiadne oporné body. Zatiaľ čo Portugalci sa sústredili na Brazíliu, Španieli začali dovážať otrokov hlavne do Severnej, Strednej ale aj Južnej Ameriky. Ako bolo spomenuté, začiatok obchodu s africkým kontinentom v Novom svete sa zvyčajne datuje od roku 1502, keď sa v dokumentoch španielskych koloniálnych správcov objavili prvé zmienky o černochoch, no v niektorých literatúrach sa spomína aj rok 1518, kedy sa predpokladá, že Španielsko povolilo prvú dodávku otrokov priamo z Afriky do svojich amerických kolónií.³ Obchod s otrokmi sa následne stal akýmisi pretekmi, ktoré zmenili spoločnosti a ekonomiky najmä na africkom kontinente, ale taktiež aj na americkom.

O niečo pomalšie začalo využívať pôdu na západnej pologuli Anglicko. Angličania začali osídľovať Nový svet okolo roku 1620, keď si začali zakladať kolónie na ostrovoch Barbados, Svätý Jozef, Nevis, Montserrat, Antigua, Tobago a Svätá Lucia a neskôr v roku 1655 dobyli Jamajku od Španielov. A síce tieto západoindické ostrovy boli ideálne na pestovanie cukrovej trstiny, pre majiteľov plantáží bolo priam nemožné získať dostatok anglických pracovníkov. Tak ako Portugalci a Španieli pred nimi, aj Angličania sa obrátili

² KLEIN S., Herbert. *The Atlantic Slave Trade*. Cambridge: Cambridge University Press. 2010. 10 s. ISBN 9780511779473.

³ The NEWSON, Linda – MINCHIN, Susie. *From Capture to Sale: The Portuguese Slave Trade to Spanish South America in the Early Seventeenth Century*. Leiden: BRILL. 2007. 3 s. ISBN 978-90 04 15679 1.

na otrockú prácu. Vstúpili do obchodu s otrokmi počnúc africkými plavbami Johna Hawkinsa v 60. rokoch 15. storočia. Anglicko sa však stalo hlavným prepravcom otrokov až v 17. storočí.⁴ Čo sa týka samotných otrokov, čelili nepredstaviteľnej brutalite. Po zakúpení sa otroci smerujúci do Ameriky vydávali cez Atlantik na cestu, ktorá sa stala známou ako "Middle passage". Boli odvečení na západoafrické pobrežie, kde pred nástupom na lode boli zbavení oblečenia a zvyšného majetku. Po násilnom oholení vlasov, aby sa zabránilo zavšívaveniu, a označovaní, ich naložili na lode smerujúce do Ameriky. Thomas Fowell Buxton, tvrdil, že len približne 18% úmrtí, ktoré sa vyskytli pri obchode, sa vyskytlo na palube lode a že takmer 71% sa vyskytlo pri preprave otrokov.⁵ Väčšina vtedajších kapitánov sa snažila do podpalubia natlačiť čo najviac mužov. Nedostatok hygienických podmienok spôsobil, že mnohí z nich zomreli na choroby, a ďalších hodili cez palubu, pretože boli chorí alebo nedisciplinovaní, kapitáni si taktiež zabezpečili zisky tým, že otrokom odrezali uši ako dôkaz o kúpe. Mnohí Afričania z vnútrozemia nikdy predtým nevideli belochov a považovali ich za kanibalov, ktorí neustále odvádzali ľudí a vracali sa po ďalších. V strachu, že ich zjedia, alebo len preto, aby sa vyhli ďalšiemu utrpeniu, spáchali samovraždu. Verili, že po smrti sa ich telo vráti domov. Tí, ktorí prežili, boli úplne odľudštení, zaobchádzali s nimi ako s obyčajným nákladom. Plavba trvala v priemere mesiac z Afriky do Brazílie a dva mesiace zo západoafrického pobrežia do Karibiku a Severnej Ameriky. Väčšina otrokov však strávila od zajatia až po nalodenie minimálne šesť mesiacov až rok, pričom len čas čakania na pobreží na nalodenie bol v priemere tri mesiace. Čo sa stalo s Afričanmi, ktorí sa dostali do Nového sveta, a ako dedičstvo otroctva dodnes ovplyvňuje ich potomkov, je pomerne dobre známe. Väčšina zotročených Afričanov pochádzala zo šiestich hlavných regiónov a to zo Senegambie a Sierra Leone, z pobreží medzi Cape Mount a Assini., z pobrežia dnešnej Ghany, z Beninského zálivu a západnej strednej Afriky známej aj ako Kongo a Angola.⁶

Napriek tomu, že mnoho ľudí si spája otroctvo s územím dnešného USA, Brazília bola najväčším účastníkom obchodu s otrokmi, ktorý predstavoval 41% celkového počtu. Potom ako Francúzi a Briti narušili koncom šesťnásteho storočia monopol Portugalska a Španielska, do kolónií v Karibiku, ktoré vlastnili, a do vzdialeného španielsko-amerického

⁴ KACHUR, Matthew – SCHWARZ, Philip. *The Slave Trade: Slavery in the Americas*. New York: Infobase Publishing. 2006. 34 s. ISBN 9780816061341.

⁵ KLEIN S., Herbert. *The Atlantic Slave Trade*. Cambridge: Cambridge University Press. 2010. 132 s. ISBN 9780511779473.

⁶ DRESCHER, Seymour. *Abolition: A History of Slavery and Antislavery*. Cambridge: Cambridge University Press. 2009. 38 s. ISBN 978-0521600859.

impéria smerovalo 47%. Do holandských, dánskych a švédskych kolónií smerovalo ďalších 5 percent. Zvyšných 7% predstavovalo podiel Spojených štátov na atlantickom obchode s otrokmi.⁷ Každá ďalšia expanzia Portugalcov, Španielov, Angličanov a neskôr aj iných európskych národov znamenala aj expanziu predaja otrokov na Africkom kontinente.

V roku 1638 žilo na Barbados 6 000 Európanov a 200 Afričanov. Potom začali Angličania na Barbados 6 pestovať cukrovú trstinu. O 22 rokov neskôr, v roku 1660 žilo na Barbados 6 okolo 26 000 Európanov a 27 000 Afričanov. Za rok od augusta 1664 do augusta 1665 sa z Barbadosu vyviezlo 12,7 milióna kg cukru. V roku 1680 bol Barbados najbohatším z anglických amerických kolónií. Na ostrove bolo v priemere 265 otrokov na 2,6 km². Avšak Briti založili kolóniu aj na Jamajke, kde do roku 1700 majitelia plantáží doviezli viac ako 250 000 Afričanov. V roku 1760 žilo na Jamajke 173 000 otrokov, zatiaľ čo populácia Európanov predstavovala menej ako 10 000 osôb. Na Jamajke bolo v čase najväčšej produkcie cukru 700 cukrových plantáží, na ktorých pracovalo cez 105 000 otrokov⁸.

Otroci v týchto kolóniách nemali veľa detí, pretože počet mužov prevyšoval počet žien v pomere 2:1. Okrem toho desaťtisíce Afričanov zomreli na epidémie žltej zimnice, kiahní a osýpok. Ďalšie tisíce zomreli v dôsledku ťažkej práce, hrozných životných podmienok a zlej stravy. Niektorí plantážnici upracovali svojich otrokov na smrť a potom dovážali ďalších. Medzi rokmi 1708 až 1735 bolo na Barbados privezených približne 85 000 Afričanov, ale celkový počet černošského obyvateľstva sa zvýšil len zo 42 000 na 46 000. Počas týchto 27 rokov zomrelo na Barbados viac ako 80 000 afrických otrokov.⁹ Zatiaľ čo sa počet otrokov v Novom svete zvyšoval, niektoré americké kolónie sa rozhodli bojovať proti nadvláde Anglickej koruny.

1.2Otrokárske kódexy

V roku 1619 bolo na brehu Jamestownu vo Virgínii vysadených 20 Afričanov. Od otrokov sa očakávalo, že sa prispôbia spôsobu života v Novom svete. Po príchode do Jamestownu neboli títo černosi uznaní za otrokov, nakoľko v tých časoch neexistoval nejaký zákon, ktorý by definoval otrokov ako nejaký hnutelný majetok. V súpisoch obyvateľstva z rokov 1623 a 1624 boli černosi uvádzaní ako služobníci. Ešte aj v roku 1651 bola niektorým

⁷ FOGEL W., Robert. *Without Consent or Contract: The Rise and Fall of American Slavery*. New York: W. W. Norton & Company. 1994. 30 s. ISBN 978-0393312195.

⁸ Ibid. 29 s.

⁹ KACHUR, Matthew – SCHWARZ, Philip. *The Slave Trade: Slavery in the Americas*. New York: Infobase Publishing. 2006. 35-36 s. ISBN 9780816061341.

černochoch, ktorým uplynula doba slúženia u pána, pridelená pôda rovnakým spôsobom, ako sa pridelovala bývalým bielym sluhom. Počas prvého polstoročia nemala Virgínia prísne kritériá na rozlíšenie otrokov od sluhov a podľa záznamov bolo aj množstvo oslobodených černochoch. Ale aj tak sa služobníci afrického pôvodu odlišovali spoločenskými rozdielmi v každodennej praxi a inštitucionálnej podobe od svojich bielych kolegov. Napríklad v záznamoch zo sčítania ľudu vo Virgínii aj v Marylande sa pri černochoch neuvádzalo žiadne priezvisko. Súdny mali tendenciu zaobchádzať s týmito dvoma skupinami odlišne, ako v prípade z Virgínie v roku 1640, keď boli chytení traja utekajúci sluhovia, dvaja belosi a jeden černochoch. Černochovi bolo súdom nariadené, aby slúžil svojmu pánovi celý svoj život, zatiaľ čo belochom nariadil len jeden rok.¹⁰

Jedným z otrokov z Jamestownu bol Antonio, Afričan, ktorý tam prišiel v 20. rokoch 17. storočia. Musel odpracovať v otroctve 14 rokov, kým získal slobodu. Potom sa oženil s Afričankou, zmenil si meno na Anthony Johnson a na pobreží Virgínie si vybudoval vlastnú farmu. Situácia sa však časom začala meniť. V 40. rokoch sa postupne rasové rozdiely začali kodifikovať, vrátane daňového zákona z roku 1643, ktorý sa zdá byť prvým zákonom vo Virgínii vyzývajúcim na rasovú diferenciáciu. Tento zákon vychádzal z rozdielu medzi Angličankami a Afričankami. V 60. rokoch 17. storočia začali koloniálne zákonodarné zbory legalizovať inštitúciu rasového otroctva, pričom väčšinu aspektov ich života upravovali podrobné zákonníky pre otrokov. Napríklad kódex Južnej Karolíny definoval všetkých černochoch, mulatov a Indiánov predaných do otroctva ako doživotných otrokov, rovnako ako deti narodené z otročeným matkám. V roku 1667 zákonodarný zbor Virgínie vyhlásil, že otroci nemôžu cestovať bez povolenia ani sa zhromažďovať v skupinách väčších ako dvaja alebo traja. Niektoré kolónie dokonca zakázali majiteľom oslobodiť svojich otrokov. Kódexy umožňovali majiteľom trestať otrokov bičovaním alebo dokonca zabitím.¹¹ V holandskej kolónii sa otroctvo vyvíjalo trochu inak.

Prístup k slobode tu bol dostupnejší. Počas celej holandskej nadvlády sa černosi vo veľkej miere podieľali na spoločnosti. Hovorili holandsky, svoje deti krstili v holandskej reformovanej cirkvi a domáhali sa právnej nápravy na holandských súdoch. Na rozdiel od anglickej Virgínie holandské Nové Holandsko právne schvaľovalo manželstvá otrokov. V cirkevných záznamoch sa zvyčajne uvádzal otec, a nie majiteľ novo pokrstených detí

¹⁰ FRANKLIN HOPE, John – HIGGINBOTHAN, Evelyn. *From Slavery to Freedom: A History of African Americans, 9th Edition*. New York: McGraw-Hill. 2010. 49-52 s. ISBN 978-0072963786.

¹¹ SHI E., David. *America: A Narrative History*. New York: W. W. Norton & Company. 2019. 127 s. ISBN 978-0393668933.

otrokov. Keď sa kolónia dostala pod anglickú nadvládu, jej názov bol zmenený na New York. Postavenie otrokov a slobodných černochoch sa výrazne zmenilo, ale zmena prichádzala postupne. Angličania začali obmedzovať práva černochoch v 80. rokoch. Majiteľov otrokov začali odrádzať od oslobodenia ich otrokov vysokými pokuty, ktoré kolónia ukladala.¹² Nadalej však nebolo postavenie otrokov úplne zafinované.

S rastúcou mocou Britskej koruny v kolóniách sa začali otrokárske kódexy sprísňovať. Kodifikácia otrokárskeho zákonov odôvodňovala rasový základ otroctva, čím sa odstránili pôvodné náboženské dôvody. Tieto kódexy sa vzťahovali najmä na cestovanie, miešanie medzi rasami a na prirodzené odpracovanie si slobody. Zákony chránili záujmy otrokárov a vytvorili základ pre viditeľne odlišné spoločenské postavenia. Medzitým vo Virgínii došlo k legalizácii otroctva v reakcii na rastúci nedostatok pracovných síl. V roku 1662 zákon stanovil, že slobodný alebo otrokárskeho statusu deti narodených v kolónii bude závisieť od stavu ich matky. To znamená, že dieťa matky, ktorá žije v otroctve bude otrokom. V záujme ďalšej ochrany inštitúcie otroctva sa zákonom z roku 1667 odstránila akákoľvek možnosť získať slobodu na základe náboženstva. Podobne na tom bol aj susedný Maryland, ktorý zaviedol otroctvo zákonom v roku 1663, ale s ustanovením, že všetci černosi narodení v kolónii bez ohľadu na status ich matky sú otrokmi. V zákone Virgínie z roku 1669 sa uvádza, že náhodné zabitie otroka pri bičovaní nie je závažným zločinom. Otrokárske kódexy pokračovali aj v 18. storočí, keď Karolína presadzovala právo prostredníctvom takzvaných otrokárskeho súdov.¹³

Podobné súdy boli aj v Pensylvánii, kde boli otroci aj slobodní černosi súdení za trestné činy. V niekoľkých prípadoch otroci zorganizovali ozbrojené povstania, pri ktorých kradli zbrane, vypaľovali a rabovali plantáže a príležitostne zabíjali otrokárov. Koncom leta 1739 asi dvadsať otrokov napadlo obchod v meste Stono v Južnej Karolíne, kde zabili majiteľa, zmocnili sa zbraní a vydali sa na španielsku Floridu. Rastúca armáda otrokov pochodovala vo vojenskej formácii, mávala zástavami, bubnovala na bubny a počas presunu na juh oslobodzovala ďalších otrokov. Avšak väčšinu týchto povstalcov zabili rozzúrení plantážnici.

Táto vzburá mala v tej dobe veľký vplyv a preto plantážnici presvedčili koloniálne zhromaždenie, aby prijalo takzvaný Černošský zákon z roku 1740, ktorý vyzýval na väčší

¹² FRANKLIN HOPE, John – HIGGINBOTHAN, Evelyn. *From Slavery to Freedom: A History of African Americans, 9th Edition*. New York: McGraw-Hill. 2010. 53 s. ISBN 978-0072963786.

¹³ Ibid. 55-60 s.

dohľad nad činnosťou otrokov a prísnejšie tresty za vzdorovité správanie.¹⁴ Do polovice 18. storočia zaviedli rasové otroctvo všetky severoamerické kolónie. Bez ohľadu na nejednoznačnosť štatútu otrokov, v 18. storočí legalizácia otroctva dobehla koloniálne osídlenie. Bolo len otázkou času, kedy zákony o otrokoch definujú americký spoločenský poriadok z rasového hľadiska. Vo všetkých kolóniách boli otroci nezameniteľnou pracovnou silou. V prohibičných zákonníkoch z rokov 1725 a 1726 v Pensylvánii zakázali manželstvá medzi rasami, obmedzili pohyb otrokov a slobodných černochoch trestali bičovaním a pokutami, ak poskytl otrokom útočisko. V roku 1750, keď Georgia čelila ekonomickému krachu a drastickému nedostatku pracovnej sily, legalizovala otrockú prácu a otvorila brány pre dovoz otrokov.¹⁵ Od tohto momentu počet obyvateľstva afrického pôvodu rýchlo rástol a otroctvo prekvitalo. Na základe popisu týchto kódexov a začiatkov inštitúcie otroctva bol tento systém jednoznačne príkladom rasovej segregácie.

1.3 Postavenie otrokov vo vojne o nezávislosť

Od prvých momentov Americkej vojny o nezávislosť až po konečné víťazstvo sa otroci významne podieľali na zabezpečení nezávislosti Spojených štátov od Veľkej Británie. Od príchodu prvých otrokov do amerických kolónií boli vítaní v radoch miestnych milícií, aby čelili hrozbe zo strany pôvodných obyvateľov Ameriky. Táto prax pretrvávala, najmä v severných kolóniách a zmenila sa až vtedy, keď generál George Washington, ktorý vlastnil otrokov vo Virgínii, prevzal v roku 1775 velenie novovytvorenej Kontinentálnej armády pri Bostone. Washington nepovažoval za potrebné, aby sa otroci hlásili do boja za slobodu. Niektorí majitelia otrokov nechceli riskovať svoj cenný majetok v boji, prípadne nechceli, aby boli otroci oslobodení. Iní, najmä na Juhu, kde počet černochoch prevyšoval počet bielych, sa obávali možných dôsledkov vyzbrojovania Afroameričanov. Ako prvý začal konať Massachusetts, ktorý 10. júla 1775 vydal rezolúciu, v ktorej sa vyhlasovalo, že do armády nesmú byť prijatí žiadni otroci za žiadnych okolností¹⁶.

A zatiaľ čo sa generál Washington snažil udržať černochoch mimo svojich vojenských radov, Briti nemali problém ich prijať. Mnohí britskí velitelia sa snažili využiť americké

¹⁴ SHI E., David. *America: A Narrative History*. New York: W. W. Norton & Company. 2019. 129 s. ISBN 978-0393668933.

¹⁵ FRANKLIN HOPE, John – HIGGINBOTHAM, Evelyn. *From Slavery to Freedom: A History of African Americans, 9th Edition*. New York: McGraw-Hill. 2010. 63 s. ISBN 978-0072963786.

¹⁶ LANNING LEE, Michael. *African Americans in the Revolutionary War*. Citadel. 2005. 75-77 s. ISBN 978-0806527161.

predsudky a posilniť svoje vlastné rady, ktoré pôsobili ďaleko od domova, a preto prijímali utečených otrokov. John Murray, Lord Dunmore a kráľovský guvernér kolónie Virgínia, vydal vyhlásenie, v ktorej vyzýval všetkých sluhov a černochoch, ktorí sú ochotní bojovať, aby sa čo najskôr pridali k vojskám Veľkej Británie. Otroci okamžite začali riskovať život pri úteku z otroctva s túžbou po slobode. V priebehu mesiaca Murray získal do svojich radov viac ako 300 utečených otrokov, pre ktorých bol vytvorený takzvaný "Etiópsky pluk", ktorý mal uniformy s nápisom "Sloboda otrokom". Počas nasledujúcich piatich mesiacov sa k prísluibu slobody pripojilo viac ako 30 000 bývalých otrokov. Keďže Washington vedel, že mnohí otroci sa pridávajú k Britom, a sám čelil nedostatku personálu, prehodnotil svoju politiku vylúčenia. Dňa 30. decembra 1775 vydal rozkaz, ktorým povolil narukovanie slobodných černochoch, ale pokračoval v zákaze náboru otrokov.¹⁷ Avšak aj tento rozkaz musel po čase prehodnotiť.

Na prelome rokov 1778 a 1779 vo Valley Forge George Washington opäť zmenil svoju náborovú politiku. V jednom z najodvážnejších krokov celej vojny, ktorý bol príslubom spojenia vojny za nezávislosť s úsilím o reformu Ameriky, vyzval Kontinentálny kongres Georgiu a Južnú Karolínu, aby naverbovali tritisíc otrokov, ktorí by pomohli s odrazením britských síl. A hoci by samotní otroci nedostávali žiadnu mzdu, ich páni by dostali náhradu za stratu majetku a každý otrok, ktorý by vojnu prežil, by dostal slobodu a päťdesiat dolárov, aby mohol začať nový život. Preto treba povedať, že pre Afroameričanov nebolo dôležité vybrať si stranu - nezávislosť od Veľkej Británie alebo zotrvanie pod koloniálnou vládou britskej koruny. Dôležité bolo, ktorá skupina im sľúbi slobodu. Briti skutočne aktívne verbovali otrokov patriacich otrokárom s príslubom slobody na konci vojny. Výsledkom bolo, že viac černochoch bojovalo za korunu ako za americkú nezávislosť. Bez ohľadu na to, ktorú stranu si vybrali, do konca vojny utieklo, zomrelo alebo bolo zabitých približne 100 000 Afroameričanov. V novembri 1782 podpísali Veľká Británia a patrioti, teraz známi ako Američania, prvý návrh zmluvy, ktorou sa bývalým kolonistom udelila nezávislosť. Súčasťou Parížskej zmluvy bola aj povinnosť Britov vrátiť všetok americký majetok. To zahŕňalo aj všetkých utečených otrokov. Po zvyšok vojny slúžili černosi po boku belochov v úsilí o slobodu a nezávislosť.

Presný počet černochoch, ktorí slúžili v americkej vojne o nezávislosť, nie je možné určiť. V záznamoch o narukovaní, ktoré sa zachovali, sa len zriedkavo uvádza rasa vojaka.

¹⁷ ZIELINSKI E., Adam. *Fighting For Freedom: African Americans Choose Sides During the American Revolution* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-01-10]. Dostupné na internete: <https://www.battlefields.org/learn/articles/fighting-freedom-african-americans-during-american-revolution>

Z dostupných informácií vyplýva, že približne 5 000 z 300 000 mužov, ktorí vstúpili do radov kontinentálnej armády, námorníctva a štátnych milícií, boli Afroameričania. Toto číslo ale nie je úplne vypovedajúce, pretože černosi narukovali len na určitú dobu.¹⁸ Avšak americká vojna o nezávislosť sa pre černochoch skončila viac-menej tragicky.

Tí, ktorí boli vyhnaní z britských opevnení v Yorktowne, mali len malú šancu na útek, a dokonca aj túto šancu výrazne obmedzila epidémia kiahní. Tá menšina utekajúcich otrokov, ktorá vojnu prežila, čelila po skončení vojny veľkej neistote. Americkí diplomati vyvíjali silný tlak na Britov, aby vrátili všetkých amerických otrokov ich bývalým majiteľom, ale Briti to odmietli. Zostávala teda otázka, kam odvezú približne desaťtisíc černochoch. Na jar 1782 priplávala britská flotila k mestu Savannah a už v júli toho roku odplávalo asi 4 000 Afroameričanov, väčšina z nich ako otroci Britov z Georgie. Keďže britská lodná doprava nestačila na prepravu všetkých, niektorí otroci sa vydali so svojimi pánmi na malých súkromných lodiach, iní zase na malých plavidlách.¹⁹ Po evakuácii mesta Savannah malo nasledovať mesto Charlestone, avšak Američania a Briti sa nevedeli dohodnúť, čo s utekajúcimi otrokmi.

Jediným spôsobom, ako rozhodnúť či bola otrokovi sľúbená sloboda bolo svedectvo samotného Afroameričana. Preto sa na základe dohody začiatkom novembra 1782 stretla v štátnom dome komisia zložená z civilistov a britských dôstojníkov, aby si vypočula výpovede utečencov. Mnohí oslobodení ľudia, ktorí čakali v rade po stovkách, aby podali svoje výpovede, boli bývalými pánmi nahováraní, aby sa vrátili na svoje plantáže. V prípade otrokov, ktorí boli stále v zajatí lojalistov pripravených opustiť Južnú Karolínu, bol problém iný. Nechceli nastúpiť na odchádzajúce lode, pretože takmer celá britská flotila sa plavila do otrokárskeho kolóniu v Západnej Indii. Tí, ktorí na lode nastúpili boli určení na doživotné otroctvo. Niektoré lode priplávali na východnú Floridu, ktorá bola ešte divočinou a španielske kolónie, ktoré sa tam usídlili, boli stále v počiatočnom štádiu rozvoja poľnohospodárstva. Následne bolo nasadených približne 9 000 otrokov na pestovanie ryže, indiga a kukurice, avšak onedlho sa z nich opäť stali pešiáci, keď Anglicko v januári 1783 v rámci mierových rokovaní o ukončení americkej vojny odstúpilo východnú Floridu Španielsku. Španielsky guvernér umožnil utečencom na Floride, aby sa spolu so svojimi otrokmi presťahovali na Jamajku, Bahamy a ďalšie ostrovy britskej Západnej Indie. Sedem

¹⁸ LANNING LEE, Michael. *African Americans in the Revolutionary War*. Citadel. 2005. 3-7 s. ISBN 978-0806527161.

¹⁹ NASH B., Gary. *The Forgotten Fifth: African Americans in the Age of Revolution (The Nathan I. Huggins Lectures)*. Cambridge: Harvard University Press. 2006. 39 s. ISBN 978-0674021938.

rokov boja za slobodu neprinieslo týmto evakuovaným otrokom nič. Tisíce z nich zahynulo v hurikánoch alebo v epidémii žltej zimnice koncom 80. rokov 18. storočia.²⁰

Na Severe sa druhá polovica britskej armády pripravovala na evakuáciu New Yorku po tom, ako v júni 1783 prišla správa o konečnej mierovej zmluve. Tu taktiež žil veľký počet utečených otrokov, ktorí sa dostali k britským líniam. Boli to takmer všetci slobodní muži, ženy a deti. To im však nezabezpečilo trvalú slobodu. Ešte väčšou iróniou bolo, keď autor Deklarácie nezávislosti Thomas Jefferson, ktorý sám vlastnil otrokov, napísal v úvode deklarácie, že všetci ľudia sú si rovní, že sú obdarení určitými neodňateľnými právami, medzi ktoré patrí život, sloboda a snaha o dosiahnutie šťastia. V 13 kolóniách, ktoré podpísali túto Deklaráciu v tom čase pracovalo približne pol milióna otrokov.²¹ Takže tieto slová, ktoré sa stali súčasťou základného kameňa amerického práva, sa nevzťahovali na otrokov žijúcich v Spojených štátoch. Hlavným paradoxom amerických dejín sa tak stal súčasný vzostup otroctva a slobody.

V skutočnosti napriek hnutiu proti otroctvu, ktoré po vojne získavalo na Severe určitú podporu, si majitelia otrokov na Juhu opätovne presadzovali svoje práva vlastniť otrokov. Pri riešení otázky otroctva počas revízie článkov Konfederácie na ústavnom konvente v roku 1787 zahrnuli mnoho kompromisov. Delegáti z Georgie a Južnej Karolíny dokonca trvali na tom, aby sa pri určovaní zastúpenia v Kongrese zahrnula aj časť ich otrockej populácie. Delegáti z Juhu tiež získali záruku, že obchod s otrokmi bude pokračovať bez obmedzenia ďalších 20 rokov.²²

Slovo otroctvo sa v ústave nikde nevyskytuje, ale touto otázkou sa zaoberalo viacero ustanovení. Najvýznamnejší je článok IV, oddiel 2, ktorý uvádza, že osoba, ktorá bola v jednom štáte držaná v službe podľa jeho zákonov a ktorá utiekla do iného štátu, nebude v dôsledku akéhokoľvek tamojšieho zákona alebo nariadenia prepustená z tejto služby alebo práce, ale bude vydaná na základe nároku strany, ktorej táto služba alebo práca prináleží.²³

Na Afroameričanov sa teda stále pozeralo a zaobchádzalo sa s nimi ako s majetkom. Druhý kongres 12. februára 1793 prijal zákon o osobách na úteku pred spravodlivosťou a o osobách, ktoré unikajú zo služby svojich pánov, ktorý povoľoval zatknutie alebo zadržanie

²⁰ NASH B., Gary. *The Forgotten Fifth: African Americans in the Age of Revolution (The Nathan I. Huggins Lectures)*. Cambridge: Harvard University Press. 2006. 42-46 s. ISBN 978-0674021938.

²¹ BROWN, David – WEBB, Clive. *Race in the American South: From Slavery to Civil Rights*. Edinburgh: Edinburgh University Press. 2007. 63 s. ISBN 9780748613755.

²² HASDAY, Judy. *The Civil Rights Act of 1964*. New York: Chelsea House. 2007. 12 s. ISBN 978-0791093559.

²³ SALZMAN, Jack – SMITH L., David. *Encyclopedia of African American Culture & History (ENCYCLOPEDIA OF AFRICAN AMERICAN CULTURE AND HISTORY)*. New York: Macmillan Library Reference. 1995. 2469 s. ISBN 978-0028973456.

utečencov a oprávňoval ktoréhokoľvek sudcu okresu, mesta alebo obce rozhodnúť v tejto veci. Zákon ďalej stanovil pokutu 500 dolárov pre každú osobu, ktorá pomohla utečencovi.²⁴ Podobne ako samotná ústava, ani tento zákon neobsahuje jedinú zmienku o slovách otrok alebo otroctvo.

1.4 Na prelome storočí

Po skončení revolúcie sa začala zväčšovať priepasť medzi južanskými štátmi, kde inštitúcia otroctva zostala naďalej pevne zakorenená a severnými štátmi, kde otroctvo postupne, aj keď stále obmedzujúco, ustupovalo slobode. V roku 1794 sa vo Filadelfii zišli delegáti od štátov Connecticut po Maryland na prvom konvente na podporu zrušenia otroctva. Účastníci sa zaviazali, že budú pomáhať miestnym spoločnostiam v ich úsilí o oslobodenie černochovo všade tam, kde boli ešte zotročení, a že budú podporovať vzdelávanie slobodných černochovo. V 90. rokoch 18. storočia sa aboličné zhromaždenia schádzali približne každý rok a prijímali delegátov až z Baltimoru a Richmondu. Štát New York prijal v roku 1799 zákon, ktorý oslobodil budúcich mužov vo veku dvadsaťosem rokov a dievčatá vo veku dvadsaťpäť rokov. O 5 rokov na to, štát New Jersey prijal podobný zákon, ale stanovil, že muži získajú slobodu vo veku dvadsaťpäť rokov a dievčatá vo veku dvadsaťjeden rokov. Problém v týchto zákonoch bol ale taký, že neoslobodzovali nikoho, kto bol v čase ich prijatia v otroctve, a deti, ktoré sa narodili, oslobodzovali až po dosiahnutí dospelosti. Delegáti však s istotou predpovedali, že pochod emancipácie bude pokračovať a preto aj do roku 1810 boli približne tri štvrtiny všetkých černochovo v severnej časti Ameriky slobodné. Avšak situácia na juhu bola úplne iná, práve v rokoch 1787 až 1807 bolo do Spojených štátov dovezených viac otrokov ako počas akýchkoľvek iných dvoch desaťročí v histórii.²⁵ Takže napriek rôznym zákonom prijatých buď v prospech vlastníkov otrokov alebo v prospech samotných otrokov zostali Spojené štáty v otázke otroctva rozdelené.

A teda aj napriek tomu, že v týchto časoch dosahoval transatlantický obchod s otrokmi svoj vrchol, Európania začali tvrdiť, že otroctvo porušuje myšlienku rovnosti všetkých ľudí. Niektoré náboženské skupiny vyhlásili, že otroctvo je v rozpore s kresťanskou vierou. V legislatíve prijatej Kongresom, ktorý nadobudol účinnosť v roku 1808 sa podarilo

²⁴ HASDAY, Judy. *The Civil Rights Act of 1964*. New York: Chelsea House. 2007. 14 s. ISBN 978-0791093559.

²⁵ GUYATT, Nicholas. *Bind Us Apart: How Enlightened Americans Invented Racial Segregation*. Oxford: Oxford University Press. 2016. 50-51 s. ISBN 978-0198796541.

ukončiť dovoz Afričanov do Spojených štátov²⁶. Po prvom federálnom sčítaní obyvateľstva v roku 1790 sa počet slobodných černochoch zvýšil z približne 60 000 na 186 000 v priebehu 20 rokov. Dokonca aj dole na Juhu sa počet slobodných černochoch v rokoch 1790 až 1810 stonásobil. Avšak mnohí sa nesprávne domnievali, že touto cestou sa ukončí aj samotné otroctvo. Koncom 18. a začiatkom 19. storočia sa otroctvo naďalej rýchlo rozrastalo. V rokoch 1803 až 1807 bolo do Južnej Karolíny dovezených približne 40 000 otrokov a v rokoch 1790 až 1810 sa z Chesapeake do Kentucky a Tennessee presťahovalo približne 75 000 otrokov. Potreba pracovnej sily sa opäť zvýšila, keď Spojené štáty odkúpili v roku 1803 Louisianu. USA sa v tom období stali na istý čas tretím najväčším prepravcom otrokov cez Atlantický oceán a Charleston zažíval rozmach ako jeden z najväčších svetových prístavov, cez ktorý prúdili Afričania do otroctva.²⁷ Pre otrokov sa aj napriek určitým pozitívnym zmenám predstava o slobodnom živote na prelome storočí rozplynula. Aj v 19. storočí naďalej dominovali komodity vyrábané otrokmi v rámci svetového obchodu.

²⁶ Zákon o zrušení obchodu s otrokmi bol prijatý 25. marca 1807 a vyhlasoval, že od 1. mája 1807 sa ruší, zakazuje a vyhlasuje za nezákonný akýkoľvek spôsob obchodovania a čítania pri kúpe, predaji, výmene alebo prevode otrokov alebo osôb určených na predaj, prevod, používanie alebo obchodovanie s otrokmi, ktoré sa praktizujú alebo prepravujú v ktorejkoľvek časti pobrežia alebo krajín Afriky alebo z nich.

²⁷ BROWN, David – WEBB, Clive. *Race in the American South: From Slavery to Civil Rights*. Edinburgh: Edinburgh University Press. 2007. 81-84 s. ISBN 9780748613755.

2. Obdobie 19. storočia

Po prijatí zákona o zrušení obchodu s otrokmi z roku 1808 si mnohí kongresmani neboli istí, čo sa vlastne týmto zákonom dosiahlo. A aj keď Afroameričania prejavovali radosť, opatrnosť, minimálne očakávania a striedma vďačnosť boli heslami pre černošskú občiansku spoločnosť. Americkí činitelia sa začali zaoberať ďalším zákazom dovozu otrokov z Afriky. V roku 1819 sa v revízii zákona o zrušení otroctva požadovalo, aby federálna vláda vytvorila námornú hliadku a zabezpečila návrat otrokov, ktorí boli prepravovaní na zajatých lodiach, naspäť do Afriky. V 20. rokoch 19. storočia patrili následné legislatívne akty k najprísnejším americkým trestom za dovoz Afričanov na svete. Kongres označil obchod s otrokmi za pirátsky čin, ktorý sa trestal smrťou. Zmeny, ktoré nastali po ratifikácii ústavy Spojených štátov sa skončili tichou rovnováhou medzi otrokárskymi a neotrokárskymi oblasťami v rozširujúcich sa Spojených štátoch. Postavenie černochoch sa líšilo podľa toho, či sa nachádzali na Juhu alebo na Severe. Dokonca ani najväčšia vzburá otrokov v dejinách Spojených štátov, ktorá sa odohrala v roku 1811 neďaleko New Orleans, neodradila od pokračovania týchto praktík na území Louisiany. Samozrejme, keď 4. júla 1826 zomrel Thomas Jefferson, obmedzovanie otroctva nebolo v americkom vnútroštátnom programe zakotvené o nič viac, ako keď päťdesiat rokov predtým spísal Deklaráciu nezávislosti.²⁸ Obdobie 19. storočia je najmä známe vďaka zrušeniu otroctva v 60. rokoch, ale aj napriek čerstvo nadobudnutej slobode, boli Afroameričania stále menejcenní pre zvyšok občanov. Nadradenosť bielych a podradnosť černochoch sa ukázala v podobe segregáčnych zákonov, ktoré vstúpili do platnosti v mnohých krajinách Juhu po skončení éry Rekonštrukcie. Naskytala sa tak otázka, či boli Afroameričania skutočne slobodní.

2.1 Rozmach bavlnárskeho priemyslu

Národ založený na slobode a zasvätený tvrdeniu, že všetci ľudia sú si rovní, bol v polovici 19. storočia zároveň národom s najväčším počtom otrokov na západnej pologuli, ktorého najcennejší vývoz, bavlna, bol produkovaný otrokmi. Južanské štáty boli zamerané predovšetkým na poľnohospodárstvo, vďaka priaznivému podnebiu, ktoré umožňovalo

²⁸ DRESCHER, Seymour. *Abolition: A History of Slavery and Antislavery*. Cambridge: Cambridge University Press. 2009. 136-139 s. ISBN 978-0521600859.

výrobu tabaku a neskôr bavlny. Podnebie bolo jednou z najväčších ekonomických výhod, ktorá na Severe nebola k dispozícii. V prvých desaťročiach po nadobudnutí nezávislosti odporcovia otroctva v severných štátoch dúfali, že ich emancipačné úspechy budú pre južanské štáty návodom, ako ich nasledovať. Postoj Američanov k otroctvu sa, žiaľ, zmenil s rozvojom bavlnárskeho priemyslu začiatkom 19. storočia. Odhaduje sa, že počas 53 rokov od roku 1808 do občianskej vojny bolo do Spojených štátov každoročne prepašovaných 1 000 otrokov z Afriky.

Po stáročia nosila väčšina Európanov oblečenie z vlny alebo ľanu. Avšak rozvoj anglického textilného priemyslu koncom 18. storočia spôsobil zvýšený záujem o veci z bavlny. Eli Whitney vynášiel čističku bavlny, stroj na oddelenie semien bavlny od vlákna v roku 1793. Dovtedy bola bavlna náročná na spracovanie. Vďaka čističke bavlny, ktorá odstránila veľkú časť manuálnej práce mohol jeden človek vytriediť 50-krát viac bavlny.²⁹ Bavlna sa následne stala hlavným vývozným tovarom a na jej produkciu sa využívali najmä otroci. Práve na Juhu boli pre každého farmára otroci samozrejmosťou a po prudkom poklese ceny bavlny sa dopyt po otrokoch zvyšoval. A tak sa od roku 1810 do roku 1860 tento dopyt na Juhu dvadsaťnásobne zvýšil. Hoci sa tempo rastu dopytu v priebehu rokov zmiernilo, stále výrazne prevyšovalo prirodzené tempo rastu populácie otrokov. Plantážnici s veľkou rozlohou pôdy a množstvom otrokov dosahovali obrovské zisky. Pestovanie bavlny zmenilo Juh. Väčšina plantážnikov investovala všetky svoje peniaze do bavlny, takže neexistovalo veľa tovární alebo priemyselných odvetví. Majitelia plantáží v Delaware, Kentucky, Marylande, Virgínii a Tennessee začali predávať svojich otrokov ľuďom, ktorí sa sťahovali na Juh. V roku 1790 vlastnili plantážnici vo Virgínii a Marylande 56% všetkých amerických otrokov, v roku 1860 už len 15%. Približne každá štvrtá afroamerická rodina sa rozpadla predajom. Jeden otrok z Georgie napísal: "*Som predaný mužovi, obchodníkovi, menom Peterson. Moja drahá žena pre teba a moje deti moje pero nemôže vyjadriť bolesť, ktorú cítim, keď sa od vás všetkých musím odlúčiť.*"³⁰

Ešte v roku 1809 bola bavlna pre južanské poľnohospodárstvo druhoradou plodinou, ktorej produkcia sa sústreďovala najmä v Južnej Karolíne a východnej Georgii. Na západ od tejto oblasti sa pestovalo len 7% úrody a pravdepodobne len 10% otrockej pracovnej sily na

²⁹ FREIDY P., Joseph. *From Slavery to Agrarian Capitalism in the Cotton Plantation South: Central Georgia, 1800-1880 (Fred W. Morrison Series in Southern Studies)*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press. 1995. 17-18 s. ISBN 978-0807845523.

³⁰ KACHUR, Matthew – SCHWARZ, Philip. *The Slave Trade: Slavery in the Americas*. New York: Infobase Publishing. 2006. 88-89 s. ISBN 9780816061341.

celom Juhu sa zaoberalo jej produkciou. Počas nasledujúcich troch desaťročí sa úroda bavlny zvýšila takmer desaťnásobne a podiel západných štátov vyskočil zo 7% na 64%. Toto všetko bolo možné len vďaka medziregionálnemu pohybu otrokov. V rokoch 1790 až 1860 sa do západných bavlnárskych štátov presťahovalo takmer 1 000 000 otrokov. Niektorí majitelia cestovali so svojimi otrokmi. V iných prípadoch obchodníci s otrokmi nakúpili otrokov, aby ich so ziskom predali ďalej na Západ. Otrokov potom presúvali na juh vlakom, loďou alebo pešo v koráboch. Niekedy boli otroci posielaní loďou z východného pobrežia až do New Orleans v Louisiane. Táto cesta trvala štyri až šesť týždňov. Zo Stredozápadu prevážali otrokov ako náklad parníky po riekach Mississippi a Ohio.³¹ Práve odtiaľ pochádza výraz "*to be sold down the river*".³² Mnohí černosi usúdili, že Britská koruna bola počas americkej revolúcie spoľahlivejším zdrojom slobody, než Spojené štáty začiatkom 19. storočia.

Aj napriek tomu, že otrokársky systém bol krutý a trestuhodný, práca otrokov na plantážach bola mimoriadne efektívna. Taktiež nedostatok pracovnej sily zo strany belochov v Amerike vo vzťahu k dostupnej pôde bol rozhodujúcim stavom, ktorý ovplyvňoval poľnohospodárstvo na Severe aj Juhu. V severských štátoch tento nedostatok pracovných síl časom viedol k zlepšeniu dopravy, strojom šetriacim prácu a propagačným programom na prilákanie prisťahovalcov, ale na Juhu otroci naďalej poskytovali lacnú a hlavne flexibilnú ponuku pracovných síl. Dokonca aj bez významného nelegálneho dovozu z Afriky alebo Západnej Indie sa počet amerických otrokov zvýšil z 1,5 milióna v roku 1820 na takmer 4 milióny v roku 1860. Tento bezprecedentný prirodzený nárast počtu otrokov umožnil Juhu expandovať rozsiahle plantáže bavlny, ktoré sa rozprestierali od vnútrozemia Južnej Karolíny a Georgie cez Alabamu a Mississippi až po Louisianu, Arkansas a nakoniec východný Texas. Sever bol v porovnaní s Juhom viac orientovaný na priemysel, pestovanie bavlny sa tam neujalo a Afroameričanov využívali skôr v domácnostiach. Taktiež aj ich celkový počet bol na Severe omnoho nižší ako na Juhu.³³

Bolo by však chybou predpokladať, že severská spoločnosť zastávala voči černochoch nediskriminačný postoj. Rozdiel oproti Juhu spočíval v počte práv zaručených Afroameričanom. Juh dodával bavlnu na Sever a ten následne sprostredkoval jej predaj, z čoho plynuli zisky, ktoré sa ďalej používali na investície a kapitál. Otázka otroctva bola

³¹ FOGEL W., Robert. *Without Consent or Contract: The Rise and Fall of American Slavery*. New York: W. W. Norton & Company. 1994. 63-66 s. ISBN 978-0393312195.

³² Toto slovné spojenie vzniklo v oblasti Mississippi v USA počas obchodovania s otrokmi po rieke. Prvá zmienka o tejto fráze je v *The Ohio Repository* z mája 1837.

³³ DAVIS. B., David. *Inhuman Bondage: The Rise and Fall of Slavery in the New World*. Oxford: Oxford University Press. 2008. 181-182 s. ISBN 978-0195339444.

teda znovu odsunutá do úzadia. Toto sa všetko sa však malo zmeniť v prvej polovici 19. storočia.

2.2 Prvé kroky k zrušeniu otroctva

V prvých desaťročiach 19. storočia nebolo veľa belochoch, ktorí by bojovali za úplné zrušenie otroctva, no niektorí z nich viedli k vzniku hnutia proti otroctvu, ktoré vzniklo na Severe, v 30. rokoch. V tomto období začalo hnutie volať po úplnom zrušení otrokárskoho systému. Avšak tento boj proti otroctvu vznikol skôr ako náboženské než politické hnutie. Tí, čo z otroctva urobili politickú otázku, mali hlavne záujem o ochranu svojich vlastníckych práv než o zrušenie otroctva. Je dôležité spomenúť, že okamžitá emancipácia otrokov nebola nejakou novou myšlienkou. V Spojených štátoch sa takáto myšlienka presadzovala už omnoho skôr, ale verejnosť nebola pripravená zjednotiť sa pod vtedy tak radikálnu vec. Napríklad, ešte v roku 1774 Samuel Hopkins³⁴ naznačil politiku presadzujúcu okamžité zrušenie otroctva. Avšak tieto proti-otrocké postoje boli zväčša ignorované. A v roku 1820 senátor Rufus King z New Yorku zaútočil na Kompromis z Missouri³⁵ a tvrdil, že všetky zákony a zmluvy, ktoré chránia otroctvo nie sú platné, keďže sú v rozpore so zákonmi prírody a Boha, ktoré sú nadradené občianskemu právu.³⁶ Keby bol náboženský radikalizmus v druhom desaťročí storočia taký rozšírený, ako bol v polovici štvrtého desaťročia, mohli mať tieto výzvy iný účinok a hnutie proti otroctvu by mohlo na sile nabráť omnoho skôr.

V roku 1831 začali v Bostone vychádzať noviny proti otroctvu *The Liberator*, ktoré redigoval William Lloyd Garrison³⁷. William taktiež stál v roku 1832 za vznikom Americkej Spoločnosti proti otroctvu. Táto spoločnosť presadzovala okamžité zrušenie otroctva a do roku 1834 získala takmer 2 000 členov. Do roku 1838 mali 1 346 pomocných organizácií s približne 100 000 členmi.³⁸ Aktivisti v tejto Spoločnosti museli čeliť rozzúreným davom,

³⁴ Samuel Hopkins bol americký kongregacionalistický teológ z neskorého koloniálneho obdobia Spojených štátov. Tvrdil, že je v záujme a povinnosťou USA oslobodiť všetkých svojich otrokov.

³⁵ Kompromis z Missouri bola dohoda prijatá Kongresom USA v roku 1820. Umožnila Missouri stať sa 24. štátom Spojených štátov. Cieľom kompromisu bolo zachovať rovnováhu síl v Kongrese, pripustiť Missouri ako otrokársky štát a Maine ako slobodný štát.

³⁶ FOGEL W., Robert. *Without Consent or Contract: The Rise and Fall of American Slavery*. New York: W. W. Norton & Company. 1994. 268-269 s. ISBN 978-0393312195.

³⁷ William Lloyd Garrison, americký novinársky križiak, ktorý pomáhal viesť úspešnú kampaň proti otroctvu v Spojených štátoch.

³⁸ WILSON, Henry. *History of the Rise and Fall of the Slave Power in America*. Boston: J. R. Osgood. 1874. 226 s. ISBN 978-0608394633.

ktoré sa v 30. rokoch potulovali americkými mestami, podpaľovali zhromaždenia a fyzicky napádali rečníkov. V roku 1833 sa dav vzbúril pred sálou, v ktorej sa zakladala Newyorská Spoločnosť proti otroctvu a Garrisona v roku 1835 zbil bostonský dav. Pobúrenie, ktoré tieto útoky vyvolali, a odvaha, s akou ich aktivisti znášali zhromaždili podporu ľudí, ktorí sa pridali k proti-otrockému hnutiu. V roku 1835 spustila Americká Spoločnosť proti otroctvu jednu z najväčších letákových kampaní, zameranú práve na Juh, kde bolo vytlačených viac ako milión kusov literatúry proti otroctvu. Do júla bolo na newyorskú poštu prinesených 175 000 letákov, ktoré boli doručené južanským obyvateľom, o ktorých sa predpokladalo, že sú otvorení výzve proti otroctvu. Očakávalo sa, že táto literatúra prebudí chuť do boja proti otroctvu na Juhu a urýchli nové hnutie v regióne. Očakávalo sa, že toto nové hnutie bude vyvíjať neutíchajúci morálny tlak na otrokárov, ktorí dobrovoľne oslobodia svojich otrokov, alebo budú nútení podriaďiť sa vôli proti-otrockej väčšiny, ktorá bola pripravená zrušiť otroctvo zákonom.³⁹ Namiesto toho, aby však táto kampaň vzbudila na Juhu odpor proti otroctvu, vzbudila skôr ostrý odpor zástancov otroctva.

Avšak predsa len bolo niekoľko južanov, ktorí sa postavili proti otroctvu. Jedným z nich bol David Rice, južanský duchovný, ktorý nazval otroctvo nespravodlivosťou a krádežou. Na stranu oslobodenia otrokov sa postavili aj politici. Jedným z nich bol Henry Clay, dlhoročný americký kongresman, ktorý sa neskôr stal senátorom. Ďalšou politickou osobnosťou bol James G. Birney z Kentucky. Bol to právnik, ktorý sa v štátnej politike usiloval o prijatie právnych predpisov na zlepšenie podmienok otrokov, hoci sám vlastnil otrokov. V 40. rokoch 19. storočia sa zasadzoval za zrušenie otroctva a kandidoval na prezidenta ako kandidát novej Strany slobody, ktorá sa usilovala o ukončenie otroctva.⁴⁰ Vďaka Williamovi Garrisonovi začali aktivisti viesť kampaň nielen za ukončenie otroctva, ale aj za zrovnoprávnenie černochovo.

Život majiteľov otrokov sa komplikoval prítomnosťou niekoľko tisícmi Afroameričanov, ktorí neboli otrokmi. A aby títo slobodní Afroameričania nepredstavovali hrozbu pre zabehnutý otrokársky systém, boli im odopreté všetky práva a výsady občanov. Na súdoch pre nich neexistovala rovnoprávnosť, bolo im odopreté právo zhromažďovať sa, ich pohyb bol obmedzený a bolo im odopreté vzdelanie. Ich situácia spôsobila, že boli nepriaznivo prirovnávaní k otrokom. Zákony, ktoré upierali slobodným černochovi rovnaké

³⁹ FOGEL W., Robert. *Without Consent or Contract: The Rise and Fall of American Slavery*. New York: W. W. Norton & Company. 1994. 272-273 s. ISBN 978-0393312195.

⁴⁰ MCNEESE, Tim. *The Abolitionist Movement: Ending Slavery (Reform Movements in American History)*. New York: Chelsea House Pub. 2007. 49-50 s. ISBN 978-0791095027.

práva boli označované za legalizované pohrdanie farbou pleti. A tieto zákony sa samozrejme medzi jednotlivými štátmi líšili. Napríklad štáty Nového Anglicka umožňovali slobodným černochoom voliť. Niektoré zákony odopierali černochoom právo migrovať do viacerých štátov na Západe. Mohli byť prijatí len na práce, ktoré si nevyžadovali skutočnú zručnosť.⁴¹

Zároveň v 30. rokoch došlo aj k niekoľkým vzburám otrokov, ktoré viedli k prijatiu represívnejších zákonov týkajúcich sa černochoov na Juhu. Aj čoraz viac otrokov začalo utekať od svojich pánov do severných štátov, kde túžili nájsť slobodu. Zástupcovia Juhu žiadali zákon o návrate otrokov a reagovali podporou obnovenia transatlantického obchodu s otrokmi. V roku 1850 sa v Kongrese odohral veľký politický boj o štatút nových území. Výsledkom bol Kompromis, ktorý prijal Kaliforniu do Únie ako slobodný štát a zvyšnú časť mexickej cesty rozdelil na dve územia Nové Mexiko a Utah. Taktiež obsahom Kompromisu bola nová legislatíva na zadržanie utekajúcich otrokov a ich vrátenie pánom, a v District of Columbia bol zrušený nákup a predaj otrokov⁴². Ľudia, ktorí sa zúčastnili na zhromaždení v Montgomery v Alabame, predložili rezolúcie, v ktorých sa uvádzalo, že otroctvo je správne, a keďže je správne, obchod s otrokmi nie je nič zlé. Južanskí plantážnici na stretnutí vo Vicksburgu v Mississippi v roku 1859 hlasovali v pomere 40:19 za to, že všetky štátne alebo federálne zákony, ktoré zakazujú obchod s otrokmi z Afriky, by sa mali zrušiť.⁴³ Nasledujúce roky sa zdalo, že tento kompromis vyriešil všetky spory. Avšak nový zákon o utekajúcich otrokoch bol okamžitým zdrojom napätia. Urazil mnohých obyvateľov Severu, ktorí sa odmietali podieľať na chytaní otrokov.

V nasledujúcich prezidentských voľbách v roku 1860 už bola otázka otroctva hlavnou témou kampane každého kandidáta. Voľby vtedy vyhral demokrat James Buchanan, ktorý počas svojho pôsobenia na poste prezidenta čelil krízovým momentom ktoré posilnili nezhody v Únii. Prvým z týchto momentov bolo rozhodnutie Najvyššieho súdu vo veci Dred Scott v. Sanford.

⁴¹ MCNEESE, Tim. *The Abolitionist Movement: Ending Slavery (Reform Movements in American History)*. New York: Chelsea House Pub. 2007. 65 s. ISBN 978-0791095027.

⁴² Juh bol nahnevaný kvôli vylúčeniu obchodu s otrokmi z District of Columbia, tento hnev bol však utlmený, pretože praktizovanie otroctva v District of Columbia bolo povolené aj naďalej.

⁴³ KACHUR, Matthew – SCHWARZ, Philip. *The Slave Trade: Slavery in the Americas*. New York: Infobase Publishing. 2006. 98 s. ISBN 9780816061341.

2.2.1 Prípád Dred Scott v. Sanford

Bol to súdny prípad, ktorý trval 12 rokov a považuje sa za jednu z príčin občianskej vojny. Dred Scott bol otrok, ktorého v roku 1830 predali lekárovi americkej armády, ktorý v tom čase žil v štáte Missouri, kde bolo otroctvo povolené ústavou na základe Kompromisu z Missouri z roku 1820. Dred žil v období 1833 až 1843 v Illinois, čo bol slobodný štát v oblasti Louisiany, kde bolo otroctvo zakázané rovnakým Kompromisom. Po návrate do Missouri podal Scott na súde žalobu o svoju slobodu a tvrdil, že pobyt na slobodnom území z neho robí slobodného človeka. Po prehre podal Scott novú žalobu na Najvyšší súd Spojených štátov. Väčšina sudcov pomerom hlasov 7:2 Scottovu žiadosť zamietla.⁴⁴ Prípady takéhoto typu neboli ničím novým, slobodu získali aj mnohí iní otroci. Nanešťastie pre Scotta bol však rozhodujúci čas, v ktorom sa prípad posudzoval.

Predseda najvyššieho súdu Roger Taney vo vyhlásení väčšiny okrem iného uviedol: *"Môže sa černochoch, ktorého predkovia boli privezení do tejto krajiny a predaní ako otroci, stať členom politického spoločenstva vytvoreného a uskutočneného ústavou Spojených štátov a ako taký byť oprávnený mať všetky práva, výsady a imunity, ktoré tento dokument zabezpečuje občanovi? Jednou z týchto výsad je súdne konanie pred súdmi Spojených štátov v prípadoch stanovených ústavou."*⁴⁵ Taney nielenže odoprel černochoch federálne občianstvo, čím im odňal právo na riadny súdny proces, ale navyše rozhodol, že zákon prijatý Kongresom, Kompromis z Missouri, bol protiústavný. V stanovisku sa tiež uvádzalo, že Kongres nemá právomoc zakázať otroctvo na federálnom území. V prípade práv černochoch bol tento prípad prelomový z hľadiska budúcej motivácie severskej spoločnosti zvrátiť rozhodnutie Najvyššieho súdu. Z následnej občianskej vojny vyšiel Sever ako víťaz a rozhodnutie vo veci Dred Scott v. Sanford bolo zrušené 13. a 14. dodatkom k ústave, ktoré zrušili otroctvo a vyhlásili všetky osoby narodené v Spojených štátoch za občanov Spojených štátov.⁴⁶ Toto rozhodnutie len ďalej prehĺbilo priepasť medzi Severom a Juhom a posilnilo nerovné postavenie všetkých černochoch. Týmto prípadom sa zaistilo, že otrokári si mohli svojich otrokov prepraviť do hociktorého štátu a nemuseli sa obávať, že slobodný štatút v niektorej z krajín ovplyvní ich vlastníctvo.

⁴⁴ MISSOURI STATE ARCHIVE: *Missouri's Dred Scott Case, 1846-1857* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné na internete: <https://www.sos.mo.gov/archives/resources/africanamerican/scott/scott.asp>

⁴⁵ NATIONAL ARCHIVES. *Dred Scott v. Sandford (1857)* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné na internete: <https://www.archives.gov/milestone-documents/dred-scott-v-sanford>

⁴⁶ Ibid. <https://www.archives.gov/milestone-documents/dred-scott-v-sanford>

2.3 Občianska vojna a obdobie Rekonštrukcie

V prezidentských voľbách v roku 1860, v ktorých všetci kandidáti reprezentovali názory v otázke otroctva, zvíťazil Abraham Lincoln. Bol bezpochyby najvýraznejšou osobnosťou tých čias. Vo svojom prejave v predvečer svojej kandidatúry do Senátu USA vyjadril, že otroctvo a sloboda nemôžu v Spojených štátoch naďalej spoločne existovať.

„Dom rozdelený sám proti sebe nemôže stáť. Myslím si, že táto vláda nemôže vydržať, keď je stále napoly otrocká a napoly slobodná. Neočakávam, že sa Únia rozpadne - neočakávam, že dom padne - ale očakávam, že prestane byť rozdelený. Stane sa buď jedným, alebo druhým. Buď odporcovia otroctva zastavia jeho ďalšie šírenie a umiestnia ho tam, kde verejná mienka spočívne v presvedčení, že je na ceste k jeho konečnému zániku, alebo ho jeho zástancovia budú tlačiť dopredu, až sa stane rovnako zákonným vo všetkých štátoch, starých aj nových - na Severe aj na Juhu.“⁴⁷

Jedenásť južanských štátov odmietlo prijať výsledky a rozhodlo sa odtrhnúť od Únie. Aj keď sa uvádzali mnohé faktory, otroctvo bolo hlavnou príčinou americkej občianskej vojny. Otroctvo v posledných desaťročiach pred vojnou spôsobovalo hlboké nezhody, ktoré sa nakoniec stali neprekonateľnými. Južné štáty sa vyhlásili za nezávislý štát, Konfederované štáty americké. Napísali si vlastnú ústavu, podľa ktorej bolo otroctvo v ich novej krajine všade legálne. Pre Lincolna bolo zachovanie celistvosti Únie dôležitejšie ako boj proti otroctvu. Pôvodným cieľom vtedy novozvoleného prezidenta Lincolna bolo zachovať otroctvo v štátoch, kde už bolo zavedené, ale nemienil tolerovať pokusy o odtrhnutie území, ktoré patrili k Únii a boli pod federálnou vládou. V roku 1861 sa tak začala občianska vojna medzi severnými a južnými štátmi. 12. apríla zaútočili jednotky Konfederácie na pevnosť Fort Sumter v Južnej Karolíne. Ako sa vojna preťahovala, prezident Lincoln a Republikánska strana urobili zo zrušenia otroctva dôležitú súčasť svojho programu. A tak v septembri 1862 Lincoln vydal Vyhlásenie o oslobodení, v ktorom vyhlásil, že všetci otroci žijúci v štátoch, ktoré sa k 1. januáru 1863 vzbúрили proti Únii, majú byť slobodní.⁴⁸ Uprednostnil tak jednorazové celkové oslobodenie pred postupnou emancipáciou otrokov. A keďže emancipácia otrokov prišla ako nečakané vojenské

⁴⁷ BASLER P., Roy. *Collected Works of Abraham Lincoln*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné na internete: <https://www.nps.gov/liho/learn/historyculture/housedivided.htm>

⁴⁸ BROWN, David – WEBB, Clive. *Race in the American South: From Slavery to Civil Rights*. Edinburgh: Edinburgh University Press. 2007. 149 s. ISBN 9780748613755.

rozhodnutie, vylúčila starostlivé plánovanie a prípravu, vrátane takých, aké si želan sám Lincoln. Pre mnohých je Lincoln niečo ako ikona boja za slobodu otrokov, ale bolo by nesprávne tvrdiť, že bol bojovníkom za občianske práva černochoch.

Prijatím morálneho ideálu slobody, ktorý sa stal oficiálnym postojom Severu, Lincoln uspokojil verejnú mienku, ktorá potrebovala nový impulz v dovtedy neúspešnom vedení vojny. Vyhlásením všetkých otrokov na územiach štátov, ktoré sa pripojili k povstaniu, za slobodných prakticky sám zmenil postavenie niekoľkých miliónov ľudí. Víťazstvo Únie o dva roky neskôr, 9. apríla 1865, tento akt potvrdilo. Je potrebné pripomenúť, že otroctvo bolo touto deklaráciou stále právne povolené a v štátoch, ktoré sa nepripojili ku Konfederácii, existovala veľmi malá skupina otrokov, ktorých štatút sa nezmenil. Na konci občianskej vojny bolo oslobodených takmer štyri milióny otrokov, čo predstavuje približne 12,6% celkovej americkej populácie a 32% populácie Juhu, podľa údajov z roku 1860.⁴⁹ Pre tých, ktorí viedli hnutie za zrušenie otroctva, a pre otrokov na celom Juhu bolo vyhlásenie o oslobodení vyvrcholením desaťročia boja. Po víťazstve Severu však vznikla zásadná otázka. Čo urobiť s porazeným Juhom? Občianska vojna navždy zmenila fungovanie federálnej vlády.

Nasledovalo obdobie, ktoré je známe ako éra Rekonštrukcie, počas ktorého bolo plánom obnoviť Juh. Táto rekonštrukcia sa mala uskutočniť z materiálneho hľadiska, keďže priemysel a infraštruktúra Juhu boli značne poznačené vojnou, a zo sociálneho hľadiska, ktoré sa týkalo zničenia južanského otrokárskeho sociálneho systému. Prvá fáza rekonštrukcie sa začala hneď po skončení vojny.⁵⁰ Plány rekonštrukcie, ktoré nasledovali po občianskej vojne, predstavil Lincoln ešte v roku 1863. Tento plán počítal s ukončením vojny v prospech Únie a navrhoval ako ďalej zaobchádzať s Juhom. Lincolnovo vyhlásenie o oslobodení sa týkalo súčasného stavu černochoch, ale neprijalo žiadne federálne opatrenia proti existencii otroctva ako takého. Je potrebné poznamenať, že v období po vyhlásení existovali dva spôsoby nazerania na budúci vývoj práv černochoch. Proti jednorazovému udeleniu všetkých práv stála myšlienka postupnej emancipácie černochoch prostredníctvom takzvaného dočasného učňovského vzdelávania, ktorú začal presadzovať práve prezident Lincoln. Avšak treba dodať, že v jeho plánoch boli černoslobodní, ale neboli rovní belochom. Volebné právo by bolo priznané len tým, ktorí boli najinteligentnejší alebo slúžili

⁴⁹ EYERMAN, Ron. *Cultural Trauma: Slavery and the Formation of African American Identity* (Cambridge Cultural Social Studies). Cambridge: Cambridge University Press. 2002. 23 s. ISBN 978-0521004374.

⁵⁰ FONER, Eric. *Reconstruction: United States history* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-16]. Dostupné na internete: <https://www.britannica.com/event/Reconstruction-United-States-history>

v armádach Únie. Podľa Williama Lincoln tiež nepočítal so žiadnou organizáciou alebo inštitúciou, ktorá by sa starala o oslobodených ľudí a ich sociálne postavenie v spoločnosti. Konzervatívnejšiemu krídlu proti-otrockému hnutiu sa tento plynulý prechod z otroctva na slobodu páčil. 1. februára 1865 Lincoln schválil znenie 13. dodatku k ústave, o ktorom sa hlasovalo na decembrovom zasadnutí Kongresu.⁵¹ A dňa 6. decembra 1865 bol na zasadnutí Kongresu ratifikovaný 13. dodatok k ústave, ktorého článok I uvádza: „*Ani otroctvo, ani nedobrovoľné otroctvo, s výnimkou trestu za zločin, za ktorý bola strana riadne odsúdená, nesmie existovať na území Spojených štátov alebo na akomkoľvek mieste podliehajúcim ich jurisdikcii.*“⁵²

V druhom článku sa potom dodáva: "*Kongres má právomoc presadzovať tento článok prostredníctvom príslušných právnych predpisov.*"⁵³ Zo znenia dodatku je zrejmy zákaz otroctva na celom území Spojených štátov, čím zákonodarca do budúcnosti vyriešil otázku otroctva a zároveň si prisvojil právo na ďalšie úpravy.

Wendell Phillips⁵⁴ už v roku 1863 žiadal o prijatie dodatku, ktorý by vylúčil akúkoľvek diskrimináciu osôb narodených v teritóriách Spojených štátov, a je pravda, že Kongres prijal zákon o občianskych právach krátko po prijatí 13. dodatku v marci 1866. V histórii sa však traduje, že tvorcovia 13. dodatku netušili, že bude potrebné vytvoriť ďalšie dva dodatky zabezpečujúce práva černochovo⁵⁵, ktoré sa neskôr ukázali ako nevyhnutné vzhľadom na rastúci spoločenský tlak a postoj Juhu. Štrnásty dodatok, ratifikovaný 9. júla 1868, chránil práva oslobodených otrokov: "*Všetky osoby narodené alebo naturalizované v Spojených štátoch a podliehajúce ich jurisdikcii sú občanmi Spojených štátov a štátu, v ktorom majú bydlisko. Žiadny štát nesmie vydať ani presadzovať zákon, ktorý by obmedzoval výsady alebo imunity občanov Spojených štátov; žiaden štát nesmie nikoho zbaviť života, slobody alebo majetku bez riadneho súdneho procesu; ani nesmie nikomu v rámci svojej jurisdikcie odoprieť rovnakú ochranu zákonov.*"⁵⁶ Tento dodatok definoval aj občianstvo na

⁵¹ KULL, Andrew. *The Color-Blind Constitution*. Cambridge: Harvard University Press. 1998. 54 s. ISBN 978-0674142930.

⁵² NATIONAL ARCHIVES. *13th Amendment to the U.S. Constitution: Abolition of Slavery* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné na internete: <https://www.archives.gov/historical-docs/13th-amendment>

⁵³ BROOK, Thomas. *Plessy v. Ferguson: A Brief History with Documents*. Boston: Bedford Books. 1997. 11 s. ISBN 978-0312162849.

⁵⁴ Wendell Phillips bol americký aktivista proti otroctvu, obhajca pôvodných obyvateľov Ameriky, rečník a advokát, ktorý svojim rečníckym talentom pomohol podnieť boj proti otroctvu v období pred občianskou vojnou.

⁵⁵ KULL, Andrew. *The Color-Blind Constitution*. Cambridge: Harvard University Press. 1998. 58 s. ISBN 978-0674142930.

⁵⁶ U.S. CONSTITUTION. *Amdt14.S1.1.1.1 Citizenship Clause* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-15] Dostupné na internete: https://constitution.congress.gov/browse/essay/amdt14_S1_1_1_1/

federálnej úrovni a vzťahoval sa na všetky osoby narodené v USA bez ohľadu na rasu. V dodatku sa ďalej uvádza, že štát nemôže nikomu odňať výsady občianstva bez riadneho súdneho procesu. Táto medzera však znamenala, že v prípade odsúdenia jednotlivca tieto práva stráca, čo mnohé štáty zneužívali.

Treba tiež poznamenať, že dĺžka obdobia Rekonštrukcie nie je v každom štáte rovnaká. Radikálna rekonštrukcia bola zavedená zákonmi o Rekonštrukcii z roku 1867. Tieto zákony rozdelili Juh na päť vojenských obvodov vedených vojenskými veliteľmi. Títo velitelia mohli menovať a odvolávať štátnych úradníkov, organizovať štátne voľby a tiež registrovať voličov. V zákone bola aj povinnosť vytvoriť novú ústavu, v ktorej by bolo zavedené posilnené volebné právo. Takisto štáty museli ratifikovať 14. a 15. dodatok. Po splnení týchto podmienok mohli byť štáty opäť demilitarizované.⁵⁷

Pätnásty dodatok, ratifikovaný 3. februára 1870, chránil volebné právo černochoch. Jasne sa v ňom hovorí: *"Právo občanov Spojených štátov voliť nesmie byť Spojenými štátmi ani žiadnym štátom odopreté alebo obmedzené z dôvodu rasy, farby pleti alebo predchádzajúceho otroctva."*⁵⁸ Týmto dodatkom sa nielenže skončilo obdobie Rekonštrukcie, ale aj obdobie zlepšovania práv Afroameričanov.

Po skončení občianskej vojny umožnila participácia v armáde oslobodeným otrokom vyjadriť lojalitu Spojeným štátom. Služenie v armáde umožnilo mnohým černochoch naučiť sa čítať a písať, a rozvinúť si vodcovské schopnosti vhodné pre politické funkcie. Niektorí sa pridali k Republikánom a v Louisiane bol Pinckney Pinchback, slobodný černochoch zo Severu a bývalý vojak Únie, zvolený za viceguvernéra. Aj niekoľko ďalších Afroameričanov bolo zvolených za štátnych pokladníkov alebo tajomníkov. V Kongrese boli dvaja afroamerickí senátori, Hiram Revels a Blanche K. Bruce, ako aj 14 afroamerických členov Snemovne reprezentantov USA.⁵⁹ A hoci sa otroctvo skončilo spolu s ukončením vojny, odpor voči černochoch zostal na Juhu vysoký, čo viedlo k násiliu, segregáčnym taktikám a otvorenej diskriminácii černochoch na mnoho nasledujúcich rokov. Juh nikdy nebol pripravený na to, že by o svojich otrokov mohli prísť.

⁵⁷ UNITED STATES SENATE. *The Reconstruction Act of 1867*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné na internete: https://www.senate.gov/artandhistory/history/common/generic/Civil_War_AdmissionReadmission.htm

⁵⁸ NATIONAL ARCHIVES. *15th Amendment to the U.S. Constitution: Voting Rights (1870)* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné na internete: <https://www.archives.gov/milestone-documents/15th-amendment>

⁵⁹ SHI E., David. *America: A Narrative History*. New York: W. W. Norton & Company. 2019. 722-723 s. ISBN 978-0393668933.

2.4 Éra zákonov Jima Crowa

Po vojne bolo potrebné zmeniť hospodárske riadenie Juhu, hlavne kvôli rastúcim hospodárskym tlakom zo Severu. Došlo k odklonu od takmer výlučne poľnohospodárskeho spôsobu hospodárenia k zvýšenej priemyselnej výrobe, napríklad v textilnom priemysle. Po zrušení otroctva sa uvoľnilo veľké množstvo pracovných síl a časť obyvateľstva černochovo odišla na Sever. Na druhej strane, prevažná väčšina Afroameričanov na Juhu bola nútená zostať a pracovať v poľnohospodárstve, pričom pracovné miesta v priemyselnej výrobe boli takmer výlučne určené pre bielych občanov.⁶⁰ Stály prúd pracovníkov smerujúcich na Sever nebol ideálnym riešením ani pre poľnohospodársky Juh, ani pre priemyselný Sever. Preto sa pristúpilo k účinnej metóde pripútania černochovo k poľnohospodárskej pôde vo forme veľkých pôžičiek a prenájmu polí. Nastavené podmienky zabránili mnohým Afroameričanom slobodne opustiť Juh. Zavedený systém fungoval tak, že bývalí otroci si prenajímali pôdu od bývalých plantážnikov. Federálni vojaci im v skutočnosti priam prikazovali, aby podpísali pracovné zmluvy s miestnymi belochmi. Platby však boli také vysoké, že väčšina týchto nájomníkov bola na hranici chudoby. Niektorým majiteľom plantáží prišlo tiež ponížujúce vôbec vyjednávať s bývalými otrokmi o mzde.⁶¹ Ak sa niekomu aj začalo dariť, boli im zvýšené poplatky za prenájmy.

Na Juhu začal narastať konflikt kvôli pomyselnému sociálnemu rozdielu medzi oslobodenými černochovo a belochmi. Vyskytlo sa aj niekoľko nepokojov a bitiek medzi černochovo, Republikánmi a miestnou políciou. Napríklad v New Orleans bolo v roku 1866 pri výtržnostiach zabitých 48 ľudí, pričom väčšinu zabitých tvorili černosi. V júli 1866 bola v Clinch County v Georgii zatknutá černoška a dostala 65 rán bičom za to, že počas stretnutia so ženou bielej rasy použila nevhodné slová.⁶² Mierna politika voči Juhu povzbudila Južanov k násiliu voči oslobodeným černochovo. Túto atmosféru tiež podporovali zákony, ktoré boli prijaté v štátoch Juhu. Takzvané „*Black Codes*“, ktoré sú považované za predchodcu zákonov Jima Crowa. Ich cieľom bolo obmedziť a kontrolovať život oslobodených ľudí vo väčšine oblastí ich života. Zákony neboli jednotné a rovnaké vo všetkých južanských

⁶⁰ PIVEN FOX, Frances – CLOWARD A., Richard. *Poor People's Movement - Why They Succeed, How They Failed*. New York: Pantheon Books. 1977. 191 s. ISBN 978-0394726977.

⁶¹ MCADAM, Doug. *Political Process and the Development of Black Insurgency*. Chicago: University of Chicago Press. 1999. 67 s. ISBN 978-0226555539.

⁶² SHI E., David. *America: A Narrative History*. New York: W. W. Norton & Company. 2019. 715 s. ISBN 978-0-393-66899-5.

štátoch. Každý štát mal svoje vlastné zákony. Niektoré z nich boli veľmi podobné vo všetkých štátoch, niektoré boli jedinečné. Spolu však vytvárali neprierodnú pavučinu, ktorá popierala mnohé základné práva. Tieto kódexy, prijaté zákonom po občianskej vojne, slúžili na obmedzenie slobody bývalých otrokov. Ich korene boli v bývalých otrokárskych kódexoch a ich princíp bol odlišný od zákonov Jima Crowa prijatých prevažne po roku 1890.⁶³ „*Black Codes*“ obmedzovali slobodu černochoch, zatiaľ čo zákony Jima Crowa boli založené na princípe „*Separate but Equal*“.⁶⁴ Preto sa aj začiatok éry Jima Crowa nedá presne definovať konkrétnym rokom.

Aby južanské štáty splnili jednu z podmienok opätovného prijatia do Únie, prijali v roku 1865 zákonníky obsahujúce práva černochoch, všeobecne známe ako zákony Jima Crowa. Jim Crow bol postava černochoch, ktorú vytvoril divadelný umelec Thomas Rice v 20. rokoch 19. storočia, ktorý bol beloch. Táto postava bola pre biele publikum, ktoré ho milovalo, pretože Jima Crowa považovalo za presné zobrazenie menejcennej rasy. Keď sa tieto predstavenia preslávili, Jim Crow sa dostal do populárnej kultúry a inšpiroval šírenie rasových stereotypov o černochoch. Slovo Jim Crow sa používalo na označenie oddelených zariadení určených pre černochoch. V týchto zákonoch boli černochoch čiastočne priznané práva podľa požiadaviek Kongresu, ale v skutočnosti zachovávali podradné postavenie černochoch v spoločnosti.⁶⁵ Otroctvo možno bolo zrušené, ale jeho myšlienka nie. Vzhľadom na životaschopnosť južanského otroctva v predošliach desaťročiach je ťažké predstaviť si iný historický scenár.

Myšlienka nadradenosti belochov a podradnosti černochoch prevládala tak ako na Juhu, tak i na Severe. Hoci na Severe nebolo otroctvo tak pevne zakorenené, aj tu boli prijaté a presadzované zákony Jima Crowa. Ako príklad môžeme spomenúť Elizabeth Jennings, Afroameričanku z New Yorku, ktorá sa po ceste do kostola v roku 1854 rozhodla nastúpiť do prvého koča, ktorý videla, pričom si neuvedomila, že na ňom nie je nápis „*Negro persons allowed in this Car*“. Bol to nápis, ktorý určoval, či osoba čiernej pleti môže koč použiť. Elizabeth ho odmietla opustiť a rozhodla sa zažalovať spoločnosť, ktorá koče prevádzkovala. Podarilo sa jej získať od spoločnosti finančné odškodnenie a súd rozhodol,

⁶³ WILLIAMS T., Harry. *The Life History of the United States, Volume VI: 1861-1876, The Union Restored*. New York: Time Incorporated. 1964. 113-114 s. ISBN 978-1449981976.

⁶⁴ „*Separate but equal*“ bola právna doktrína podľa ktorej rasová segregácia nemusela nevyhnutne porušovať 14. dodatok k Ústave USA.

⁶⁵ KLARMAN J., Michael. *From Jim Crow to Civil Rights: The Supreme Court and the Struggle for Racial Equality*. Oxford: Oxford University Press. 2006. 8-9 s. ISBN 978-0195310184.

že pouličné kočiare nemôžu odmietnuť prepravu osôb na základe farby pleti.⁶⁶ Situácia však bola omnoho horšia v južanských štátoch. Černosi tam vôbec neboli považovaní za rovnocenných. Stratu otrokov prijímali Južania veľmi ťažko. Vrcholom všetkého bola skutočnosť, že sa od nich očakávalo, že prepustených ľudí pustia k účasti na politickom živote. To, že by mali dať moc do rúk svojim bývalým otrokom, bolo pre nich nepredstaviteľné. Zákony Jima Crowa boli zavedené s cieľom zabrániť Afroameričanom žiť normálny život. Segregovali černochovo takmer zo všetkých oblastí ich života; z nemocníc, škôl, väzníc, divadiel, reštaurácií, kostolov. Štáty využívali prakticky všetky možnosti, aby Afroameričanom zabránili vo výkone volebného práva. Tieto praktiky zahŕňali testy gramotnosti, volebné dane, komplikované registračné postupy, požiadavky na bývanie, vylúčenie voličov, diskriminačné vytváranie volebných obvodov a primárne voľby otvorené len pre bielych občanov.⁶⁷ Štáty sa často navzájom inšpirovali svojimi nariadeniami a preberali zákony svojich susedov.

Napríklad v Arizone zákon o vzdelávaní nepovoľoval zmiešané školy, s výnimkou stredných škôl. V Novom Mexiku zase zákon o vzdelávaní stanovoval zriadiť špeciálne triedy pre černošských žiakov. V Mexiku bolo zakázané manželstvo medzi černochovo a belochmi a takéto manželstvo, ktoré existovalo pred týmto zákonom, sa považovalo za neplatné. V Oklahome platilo mnoho zákonov Jima Crowa obsahujúcich mnohé aspekty života ľudí. Výnimkou nebolo ani vzdelávanie. Taktiež aj tu manželstvá miešaných rás neboli povolené a považovali sa za nezákonné. Louisiana ako jeden zo štátov hlbokého Juhu stanovila celú škálu zákonov Jima Crowa. Vzdelávanie upravoval zákon z roku 1845, ktorý nariadil oddelené školy pre deti. Zákony Jima Crowa boli aj v Tennessee. Segregované boli školy, ubytovacie zariadenia, kúpaliská, miesta verejnej zábavy a vlaky. Zákony Jima Crowa v Georgii neumožňovali spoločné vzdelávanie ani psychiatrické liečebne. Väzni v štátnych väzniciach a ľudia parkoch a vlakoch boli oddelení.⁶⁸ Tieto zákony nevznikli zo dňa na deň. Boli výsledkom dlhého obdobia historického vývoja.

Silný vplyv Afroameričanov na formovanie politickej situácie vyvolal vlnu násilia. Tá mala podobu Ku Klux Klanu (ďalej len KKK), teroristickej organizácie založenej v roku 1865. Pôvodnými zakladateľmi boli bývalí vojaci Konfederácie. Terčom ich útokov boli

⁶⁶ WILLIAMS, J.K., *Elizabeth Jennings Graham, Forgotten Warrior*, New York Amsterdam News [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné na internete: <https://amsterdamnews.com/news/2018/02/21/elizabeth-jennings-graham-warrior/>

⁶⁷ WOODWARD VANN, Comer – MCFEELY S., William. *The Strange Career of Jim Crow*. Oxford: Oxford University Press. 2002. 18-19 s. ISBN 978-0195146905.

⁶⁸ EDUCATIONAL FOUNDATION. *The Rise and Fall of Jim Crow: Interactive Maps*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-03-28]. Dostupné na internete: <https://www.thirteen.org/wnet/jimcrow/themap/index.html>

nielen černosi, ale aj všetci ľudia, ktorí sa snažili pomôcť oslobodeným otrokom v ich zlej situácii. V rokoch 1870-71 musel Kongres dokonca schváliť balík troch zákonov, ktoré by pomohli černochoom zastaviť vyhrocujúcu sa situáciu. V správe o vyšetrovaní KKK zverejnenej v roku 1871 sa o Južnej Karolíne uvádza, že v deviatich okresoch, na ktoré sa vyšetovanie vzťahovalo, za obdobie približne šiestich mesiacov zlynčovali a zavraždili 35 mužov, zbičovali alebo inak zmrzali 262 mužov a žien. Posledným z týchto zákonov zakázal typické správanie a aktivity Ku Klux Klanu. Po roku 1872 bola väčšina aktivít tejto organizácie zastavená a aj keď Klan v roku opäť získal moc počas 20. storočia⁶⁹, jeho sila už nikdy nebola taká ako predtým. No jej úplný zánik nikdy nenastal.

Vrcholom napätia bolo rozhodnutie Najvyššieho súdu Plessy v. Ferguson v roku 1896, ktoré formovalo prístup belochov k černochoom.

2.4.1 Prípady Plessy v. Ferguson

Homer Plessy pochádzal z New Orleans v Louisiane. Pravdepodobne by sa do histórie nijako zvlášť významne nezapísal, keby nebol súhlasil s návrhom skupiny černošských občanov, aby dobrovoľne podstúpil súdny proces na uplatnenie svojich práv. Homer Plessy cestoval v roku 1892 vlakom v časti pre belochov, hoci mal byť v časti vlaku, ktorá bola vyhradená pre černochoov. Porušil teda zákon, pretože od roku 1890 boli černosi na základe zákona štátu Louisiana povinní cestovať v sekciách Jima Crowa. Posledným bodom zákona boli sankcie, ktoré sa mali uložiť sprievodcom a cestujúcim za nedodržanie týchto povinností. Sprievodcovia a železničné spoločnosti nemali niesť zodpovednosť za spôsob, akým boli občania triedení.⁷⁰

Sudca John H. Ferguson rozhodol, že Plessyho správanie bolo protiústavné. Plessy odmietol prijať Fergusonovo rozhodnutie a prípad skončil na Najvyššom súde. Argumenty Plessyho právnika hovorili, že toto rozhodnutie bolo v rozpore s trinástym a štrnástym dodatkom. Najvyšší súd rozhodol v pomere 7:1, že rozhodnutie Fergusonova bolo zákonné. Ich postoj bol podporený týmto vyhlásením:

„Zákon, ktorý znamená len právny rozdiel medzi bielou a čiernou rasou - rozdiel, ktorý je založený na farbe oboch rás a ktorý musí vždy existovať, pokiaľ sa belosi odlišujú

⁶⁹ W. E. B., Du Bois. – LEWIS LEVERING, *David. Black Reconstruction in America 1860 – 1880*. New York: Simon and Schuster. 1969. 719 s. ISBN 978-0684856575.

⁷⁰ HISTORY. *Plessy v. Ferguson*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné na internete: <https://www.history.com/topics/black-history/plessy-v-ferguson>

od druhej rasy farbou pleti - nemá tendenciu zničiť právnu rovnosť oboch rás alebo obnoviť stav nedobrovoľného otroctva. Skutočne nechápeme, že by sa v tejto súvislosti žalobca v omyle usilovne odvolával na trinásty dodatok.“⁷¹

Takéto rozhodnutie neznamenal v USA len precedens v rozhodnutiach o zákone Jima Crowa, ale zatvorilo dvere ďalším, ktorí by sa odvážili tomuto systému vzoprieť. Konanie Najvyššieho súdu potvrdilo fakt, že ústavne prijaté dodatky nemajú takú veľkú silu a ich výklad štátmi sa môže ohýbať podľa potrieb ľudí. Rozsudok vo veci Plessy v. Ferguson zakotvil doktrínu „*Separate but Equal*“ ako ústavne ospravedlnenie segregácie, čím zabezpečil prežitie zákonov Jima Crowa na Juhu. Jediný sudca, John Harlan, ktorý nesúhlasil s rozsudkom napísal, že ústava Spojených štátov je farebne slepá. Pokiaľ ide o občianske práva, Harlan napísal, že všetci občania sú si podľa zákonov štátu rovní. Väčšina historikov sa zhoduje, že táto udalosť potvrdila hranicu medzi černochochmi a belochmi na Juhu.⁷² Túto hranicu nebolo možné prelomiť ďalších dlhých 70 rokov. Medzi mnohými segregovanými verejnými zariadeniami, ktoré rozsudok schválil, boli aj štátne železnice; medzi ďalšie patrili autobusy, hotely, divadlá, bazény a školy.

Jedným zo spôsobov boja proti tomuto usporiadaniu bola Populistická strana⁷³, ktorá dosiahla svoj vrchol začiatkom 90. rokov 19. storočia a ktorej cieľom bolo zjednotiť farmárov Juhu všetkých farieb pleti s cieľom získať politický vplyv. Konečným výsledkom populistov však bolo, že sa im podarilo uzákoniť nelegitímnosť účasti černochochov vo voľbách vo viacerých štátoch.⁷⁴ Koncom 19. storočia sa aj vďaka prípadu Plessy v. Ferguson začali rasové rozdiely zväčšovať. Prípady ukazujú zmysľovanie americkej spoločnosti v tej dobe. Počet zlynčovaných černochochov každoročne dramaticky rástol. Tí istí demokrati, ktorí predtým viedli kampaň za hlasy černochochov, teraz požadovali odňatie ich volebného práva. Akákoľvek integrácia, ktorá sa dovtedy podarila, prakticky zanikla v 90. rokoch 19. storočia. Silná rasová segregácia v podobe segregáčnych zákonov sa preniesla aj do 20. storočia.

⁷¹ BROWN B., Henry – HARLAN M., John. *Plessy v. Ferguson. 1896* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné na internete: <https://teachingamericanhistory.org/document/plessy-v-ferguson-excerpts/>

⁷² LEGAL INFORMATION INSTITUTE. *Separate but equal*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-26]. Dostupné na internete: https://www.law.cornell.edu/wex/separate_but_equal

⁷³ Populistická strana alebo jednoducho Populisti, bola ľavicová agrárna populistická politická strana z konca 19. storočia v Spojených štátoch.

⁷⁴ MCADAM, Doug. *Political Process and the Development of Black Insurgency*. Chicago: University of Chicago Press. 1999. 68 s. ISBN 978-0226555539.

3. Postavenie Afroameričanov v spoločnosti v 20. storočí

Hoci otroctvo bolo zrušené v roku 1863, trvalo takmer sto rokov, kým sa černochoch podarilo dosiahnuť aspoň čiastočnú rovnosť v spoločnosti. Rozsudok Plessy v. Ferguson bol bielou časťou spoločnosti všeobecne vnímaný ako také riešenie problému černochoch. Život Afroameričanov bol riadený segregačnými zákonmi, ktoré im síce neupierali slobodu, ale nútili ich žiť oddelene od zvyšku spoločnosti. Afroameričania boli čoraz viac vytláčaní z verejného života a inštitúcií. Najmä na Juhu bola segregácia veľmi silná a práve tu sa vyvíjalo najviac úsilia o zrušenie občianskych práv Afroameričanov, najmä koncom 19. a začiatkom 20. storočia. V Texase sa už v roku 1866 vyžadovalo oddelenie rás v dopravných prostriedkoch. V nadchádzajúcich rokoch nasledovali tento príklad aj štáty Severná Karolína, Virgínia, Louisiana, Arkansas, Južná Karolína, Tennessee, Mississippi, Maryland, Florida a Oklahoma.⁷⁵ Tieto štáty boli domovom Konfederácie, vstupnou bránou do sveta plantáží. Z toho vyplýva ich silný odpor voči akejkoľvek zmene. Od zrušenia otroctva sa jeho vplyv vymazával z amerických dejín - až na niekoľko prchavých výnimiek to bolo pravidlom počas celej existencie národa. Keďže inštitúcia otroctva mala také obrovské hospodárske a sociálne dôsledky, nie je prekvapením, že Afroameričania s týmto osudom bojovali počas 20. storočia. Avšak v polovici storočia sa táto situácia začala meniť, keď došlo k revolúcii v oblasti občianskych práv Afroameričanov. Iniciátormi protestov proti segregácii černochoch boli hlavne Rosa Parks a Martin Luther King. Samozrejme, už aj pred nimi sa objavovali náznaky o zmenu situácie.

3.1 Situácia v priebehu prvej polovice storočia

Desiatky rokov po občianskej vojne sa rasové vzťahy nezlepšili a diskriminácia pokračovala. Na prelome 19. a 20. storočia žilo 89% celej komunity Afroameričanov na juhu Spojených štátov. Pretrvávajúca diskriminácia a ekonomický útlak prinútili veľké percento Afroameričanov žijúcich na Juhu k migrácii na Sever Spojených štátov. Táto migrácia komunity sa označuje ako veľká migrácia. Začala sa počas prvej svetovej vojny a trvala takmer do 70. rokov 20. storočia. Po prvej svetovej vojne sa na sever presťahovalo takmer

⁷⁵ FRANKLIN HOPE, John. *History of Racial Segregation in the United States*. The Annals of the American Academy of Political and Social Science, vol. 304. [Sage Publications, Inc., American Academy of Political and Social Science]. 1956. 8 s. ISSN 00027162.

milión Afroameričanov. Začali sa sťahovať na predmestia veľkých východných miest ako New York, Chicago, ale aj na predmestia západných miest ako je Los Angeles. Viac ako 2 milióny Afroameričanov sa presťahovalo na Sever. K migrácii prispeli aj ekonomické podmienky. Priemerný zárobok počas prvej svetovej vojny za osem hodín práce v priemysle na Juhu nepresiahol 2,50 dolára. Naopak, na Severe zarobil Afroameričan za rovnaké hodiny práce 3 až 5 dolárov.⁷⁶ Napriek presunu na Sever sa v Spojených štátoch stále vyskytovalo násilie voči Afroameričanom.

Práve Chicago bolo jedným z miest, kde nárast počtu Afroameričanov viedol k napätým vzťahom. 27. júla 1919 došlo na pláži v Chicagu, ktorá bola oddelená pre čiernych a bielych ku konfliktu. Afroameričan Eugene Williams údajne vplával do bielej časti, načo po ňom biely muž hodil kameň. To viedlo k utopeniu Eugena. Celá situácia vyústila do týždenných rasových nepokojov, pri ktorých zahynulo 23 Afroameričanov a 15 belochov.⁷⁷ Frustrácia Afroameričanov sa tak len naďalej zväčšovala. Chceli lepší život, ktorý im v mnohých prípadoch nebol umožnený.

V tom čase začala vznikať nová organizácia *National Association for the Advancement of Colored People* (ďalej len NAACP). NAACP spočiatku viedli prevažne vysokopostavení belosi spolu s niektorými Afroamerickými lídrami, ako bol W. E. B. Du Bois, ktorý bol americký sociológ, politický aktivista a bojovník za rasovú rovnosť. Asociácia bojovala proti diskriminácii a medzi jej prvé snahy o zmenu legislatívy patrila kampaň proti lynčovaniu, ktoré bolo dovtedy bežnou súčasťou života najmä na Juhu. Hoci prijatie zákona zastavili senátori, táto kampaň priniesla pozitívne výsledky v podobe zníženia počtu lynčování. Taktiež dôležitým medzníkom, ktorý NAACP dosiahla, bol prípad Norris v. Alabama z roku 1935, v ktorom súd rozhodol v prospech obvinených zo znásilnenia dvoch bielych žien, a to najmä preto, že týmto obvineným bola stále odopieraná rovnaká ochrana zákonov. Tento prípad následne vytvoril dôležitý precedens pre neskoršie súdne spory.⁷⁸

V roku 1915 zakázala Južná Karolína textilným továrňam povoliť zamestnancom rôznych rás pracovať spolu v tej istej miestnosti alebo používať v rovnakom čase tie isté vchody a tie isté toalety. Arkansas prijal v roku 1935 zákon, ktorý vyžadoval oddelenie

⁷⁶ SMETHURST, James. *The African American Roots of Modernism: From Reconstruction to the Harlem Renaissance*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press. 2011. 97-98 s. ISBN 978-0807871850.

⁷⁷ FARBER, Naomi. Charles S. Johnson's „*The Negro in Chicago*“: *The American Sociologist*, vol. 26, no. 3. Springer. 1995. 79 s. ISSN 00031232.

⁷⁸ FRANKLIN HOPE, John – HIGGINBOTHAM, Evelyn. *From Slavery to Freedom: A History of African Americans, 9th Edition*. New York: McGraw-Hill. 2010. 353 s. ISBN 978-0072963786.

černochovo a belochovo na všetkých dostihových dráhach a v herniach. Po roku 1910 prijalo niekoľko miest, ako napríklad Baltimore, Louisville a Atlanta, nariadenia, ktoré určovali, v ktorých častiach mesta môžu Afroameričania žiť a zakazovali im žiť v častiach, kde žili belosi. V roku 1922 Mississippi zakázalo príslušníkom oboch rás jazdiť v taxíkoch súčasne a New Orleans považoval za dôležité oddeliť rasy aj pri prostitúcii.⁷⁹ Po skončení prvej svetovej vojny boli Afroamerický vojaci vítaní v Spojených štátoch ako hrdinovia, avšak to netrvalo dlho. Na Juhu opäť zosilnel Ku Klux Klan, ktorý černochovo odmietal a počas prvého roka po vojne bolo davom zlynčovaných viac ako 70 Afroamerických vojakov a ďalších 14 černochovo bolo verejne upálených. V priebehu desiatich mesiacov bolo v dvadsiatich siedmich štátoch zaznamenaných viac ako 200 incidentov súvisiacich s praktikami organizácie KKK. V Texase boli černosi nútení pracovať na poliach pri zbere bavlny za smiešnu mzdu.⁸⁰ Po vojne sa znížili pracovné príležitosti a segregácia v mestách pokračovala.

Hoci Afroameričania boli v 30. rokoch 20. storočia vo väčšine štátov USA stále fyzicky a legislatívne obmedzovaní, počas Veľkej hospodárskej krízy sa im dostalo určitej, ale malej podpory. V roku 1933 vznikla Spolková rada pre černošské záležitosti, ktorá sa tiež nazývala „čierny kabinet“. Bola to neformálna skupina Afroamerických poradcov prezidenta Spojených štátov Franklina D. Roosevelta. Išlo v nej o to, že Afroameričania boli dosadení na bezprecedentne vysoké pozície. Slúžili ako poradcovia v oblasti nezamestnanosti alebo vzdelávania. Štát potreboval vedomosti a odborníkov bez ohľadu na rasu, ktorí by pomohli vyriešiť krízu.⁸¹ Tento prejav podpory mal však veľmi malý význam. Väčšina Afroameričanov znášala situáciu omnoho horšie. Segregácia bola stále legálna, dokonca aj v armáde.

Mnohí černosi mali problém prihlásiť sa do armády, hlavne v oblastiach, ako napríklad Tennessee, kde žili prevažne belosi. Černosi mohli slúžiť iba na podradných pozíciách. Roosevelt prijal v roku 1940 zákon o výberovej službe, ktorý síce zakazoval diskrimináciu pri výcviku mužov, ale napriek tomu zachovával segregovanú armádu. Preto bola druhá svetová vojna zlomová pre hnutie za občianske práva. Afroameričania tvorili

⁷⁹ FRANKLIN HOPE, John. *History of Racial Segregation in the United States. The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, vol. 304, [Sage Publications, Inc., American Academy of Political and Social Science]. 1956. 7-8 s. ISSN 00027162.

⁸⁰ FRANKLIN HOPE, John – HIGGINBOTHAM, Evelyn. *From Slavery to Freedom: A History of African Americans, 9th Edition*. New York: McGraw-Hill. 2010. 357 s. ISBN 978-0072963786.

⁸¹ OFFICE OF HUMAN RIGHTS. *District of Columbia. The Black Cabinet*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-26]. Dostupné na internete: <https://ohr.dc.gov/blackhistory2014>

počas druhej svetovej vojny približne 9% z celkového počtu vojakov.⁸² Po druhej svetovej vojne komunity Afroameričanov opäť dúfali, že sa ich postavenie zlepši. Napriek tomu naďalej dochádzalo k lynčovaniu a fyzickému násiliu. Jednou z obetí bol veterán druhej svetovej vojny bol Isaac Woodard, ktorý sa v roku 1946 vracal domov. Cestou do Georgie, kam cestoval autobusom, si počas zastávky na čerpacej stanici potreboval odskočiť na toaletu. Vodič mu začal nadávať a povedal mu, aby sa ponáhl'al. Keď dorazili do mesta Batesburg v Južnej Karolíne, vodič vyhľadal policajta a tvrdil, že Isaac v autobuse vyrušoval. Policajt ho z autobusu vyviedol a keď sa Woodard začal brániť, policajt ho začal udierať obuškom po hlave, až kým Isaaca nezbil do bezvedomia. Následne po noci strávenej v cele ho musel policajt odvieť na súd, kde musel zaplatiť sumu 50 dolárov, ktorú nemal pri sebe, a tak ho museli opäť odvieť do cely. Po tomto zákroku Woodard natrvalo oslepol.⁸³ Neustále násilie voči Afroameričanom pokračovalo, vinníci neboli potrestaní a tlak na prezidenta narastal. Otvorené prejavy diskriminácie a prípady lynčovania strašili americkú spoločnosť, pretože sa im spájala s hrôzami fašizmu z druhej svetovej vojny.

Jedným z najznámejších prípadov násilia voči černochoom bola vražda 14-ročného Afroameričana Emmetta Tilla z Chicaga v roku 1955. Emmett bol na návšteve v Mississippi, keď bol uprostred noci prebudený zo spánku a unesený z domu svojich príbuzných. O tri dni neskôr vytiahli z rieky jeho telo. Bol brutálne zbitý a strelený do hlavy Royom Bryantom a jeho švagrom J. W. Milamom. Keď jeho telo prišlo do Chicaga na pohreb, matka Emmetta trvala na tom, aby celý svet videl, čo sa stalo jej synovi, a na jeho pohrebe bola vystavená jeho otvorená rakva, aby by svet videl, čo sa stalo jej synovi. Len niekoľko týždňov po Emmettovom pohrebe boli Roy Bryant a Milam postavení pred súd. Obaja muži boli oslobodení, ale neskôr sa v článku v časopise Look priznali k spáchaniu vraždy. Podľa právneho pravidla „*double jeopardy*“⁸⁴ nemôže byť osoba súdená dvakrát za ten istý trestný čin, a tak napriek tomu, že sa priznali, Bryantovi a Milamovi vražda prešla.⁸⁵ Táto vražda spolu s prípadom Brown v. Board of Education pomohli vyvolať bojkot autobusov v Montgomery.

⁸² KERSTEN E., Andrew. *African Americans and World War II*. *OAH Magazine of History*, vol. 16, no. 3. Oxford: Oxford University Press. Organization of American Historians, 2002. 13 s. ISSN 0882228X.

⁸³ FREDERICKSON, Kari. *The Slowest State and Most Backward Community: Racial Violence in South Carolina and Federal Civil-Rights Legislation, 1946-1948*. *The South Carolina Historical Magazine*, vol. 98, no. 2. South Carolina Historical Society. 1997. 180-183 s. ISSN 00383082.

⁸⁴ Double jeopardy v podstate znamená, že ak bola obvinená osoba raz oslobodená, odsúdená alebo potrestaná za určitý trestný čin, nemôže byť opätovne stíhaná alebo potrestaná za ten istý trestný čin v tej istej jurisdikcii.

⁸⁵ WHITFIELD J., Stephen. *A Death in the Delta: The Story of Emmett Till*. New York: Free Press. 1988. 15-20 s. ISBN 978-0801843266.

3.1.1 Prípád *Brown v. Board of Education of Topeka*

Prípád známy ako *Brown v. Board of Education* sa riešil od roku 1952. Oliver Brown podal žalobu, pretože jeho dcéra nemohla navštevovať školu pre biele deti. NAACP bojovala proti segregovaným školám v rôznych štátoch a jedným z nich bol práve Kansas, kde sa nachádzalo mesto Topeka. NAACP povzbudzovala Afroameričanov, aby svoje deti zapísali do školy pre čisto biele deti. Všetky žiadosti rodičov boli zamietnuté, vrátane žiadosti Olivera Browna. NAACP následne podala hromadnú žalobu, ale Okresný súd USA v roku 1951 rozhodol v neprospech žalobcov. Následne sa Brown a NAACP rozhodli odvolať na Najvyšší súd USA. Treba poznamenať, že toto nebola jediná žaloba takéhoto druhu, ktorá bola podaná na súd. V októbri 1952 súd spojil žalobu Browna s ďalšími tromi hromadnými žalobami proti školskej segregácii, ktoré podala NAACP a to *Briggs v. Elliott v Južnej Karolíne*, *Davis v. County School Board of Prince Edward County vo Virgínii* a *Gebhart v. Belton v štáte Delaware*.⁸⁶

Právnym zástupcom žalobcov bol Thurgood Marshall, ktorý sa neskôr stal prvým Afroameričanom, ktorý bol členom Najvyššieho súdu. Po dvoch rokoch Najvyšší súd konečne vydal rozhodnutie, že rasová segregácia v školách je protiústavná. 7. máj 1954 sa stal na Juhu známym ako Čierny pondelok, deň, keď Najvyšší súd USA vyniesol rozsudok. Rozhodnutie súdu Juh neprijal ľahko. Čoskoro sa zdvihla vlna odporu. Postoj k černochoom sa tak v južanských štátoch zhoršil, čo viedlo k vytvoreniu bielych občianskych rád, ktoré mali zastaviť akékoľvek pokusy o integráciu. Keď sa afroamerický tínedžeri pokúšali navštevovať bielu strednú školu v Little Rock v Arkansase, vypukli násilné protesty. Vtedajší prezident Eisenhower musel do školy poslať americké jednotky, avšak guvernér Arkansasu reagoval tým, že v rokoch 1958-59 zatvoril všetky verejné stredné školy v Little Rocku. Ostatné južanské mestá nasledovali jeho príklad. V dôsledku toho zostali mnohé južanské školy takmer úplne segregované až do konca 60. rokov.⁸⁷ Prípád *Brown v. Board of Education* sa nakoniec stal štandardom pre riešenie podobných prípadov a považuje sa za míľnik v dejinách amerických občianskych práv. Považuje sa za jedno z najdôležitejších rozhodnutí v histórii súdu, ktoré otriaslo celou Amerikou v sociálnej, politickej a

⁸⁶ DUGNAN, Brian. *Brown v. Board of Education*. United States law case. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-03-01]. Dostupné na internete: <https://www.britannica.com/event/Brown-v-Board-of-Education-of-Topeka>

⁸⁷ HASDAY, Judy. *The Civil Rights Act of 1964*. New York: Chelsea House. 2007. 27-28 s. ISBN 978-0791093559.

ekonomickej oblasti, a ktoré pomohlo inšpirovať hnutie za občianske práva koncom 50. a v 60. rokoch 20. storočia.

3.2 Bojkot autobusov v Montgomery

Mesto Montgomery sa nachádza v strednej Alabame, kde bola v tom čase segregácia súčasťou každodenného života. Spoločnosť bola rozdelená na každom možnom verejnom mieste. Aj napriek rozhodnutiu Najvyššieho súdu USA, ktorý povedal, že školy môžu byť integrované, boli školy naďalej oddelené. Tým pádom bola veľká časť Afroamerického obyvateľstva chudobná a vylúčená z rovnakých možností vzdelávania. V dôsledku toho bola väčšina černochoch zamestnaná v zamestnaniach vyžadujúcich nekvalifikovanú fyzickú prácu. V meste boli len traja lekári Afroamerického pôvodu, jeden zubár, dvaja právnici a jeden lekárnik. Väčšina žien slúžila ako pomocnice v domácnosti. Žiadny černochoch nezastával politickú funkciu a necelých 2 000 Afroameričanov bolo registrovaných voličov z celkového počtu 50 000.⁸⁸ Mesto Montgomery bolo segregované od pôrodníc až po hroby na cintorínoch.

Pre černochoch bola autobusová doprava základným spôsobom prepravy. Tvorili približne 75% všetkých cestujúcich a takmer 70% príjmov autobusovej spoločnosti pochádzalo od cestujúcich černochoch. Cestovné lístky sa museli zakúpiť v prednej časti autobusu, takže každý černochoch, ktorý si lístok kúpil, musel následne vystúpiť a potom opäť nastúpiť zadnými dverami. Podľa zákonov Alabamy boli všetky dopravné spoločnosti nútené poskytovať vo svojich vozidlách rovnaké, ale oddelené priestory pre černochoch a belochov. V segregovaných autobusoch bolo prvých desať predných sedadiel vyhradených pre bielych pasažierov, posledných desať sedadiel bolo určených pre černochoch a stredných 16 sedadiel mohlo obsadiť obidve rasy. Avšak beloch nikdy nesedel vedľa černochoha alebo za ním. Ak prvých 10 miest v autobuse neobsadil žiadny beloch, tieto miesta zostali prázdne.⁸⁹ Černošské obyvateľstvo mesta sa na túto segregáciu nepozeralo pasívne. Niektoré menšie incidenty ako prejavy nesúhlasu so segregačnými zákonmi boli pomerne časté.

V roku 1955 bola zatknutá len pätnásťročná Claudette Colvin za porušenie mestských zákonov o segregácii, potom čo odmietla uvoľniť svoje miesto bielemu mužovi.

⁸⁸ HARDING, Vincent. *We Changed the World: African Americans, 1945-1970*. Oxford: Oxford University Press. 1997. 28 s. ISBN 978-0195085020.

⁸⁹ PRETZER S., William. *The Power of 2857*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-03-03]. Dostupné na internete: <https://www.americanheritage.com/power-2857#1>

Claudette bola obvinená z porušenia štátneho zákona o segregácii, výtržníctva a kladenia odporu pri zatýkaní. Bola odsúdená a bola jej uložená podmienená sankcia na dobu neurčitú. O niekoľko mesiacov neskôr toho istého roku bola zatknutá Mary Louise Smith. Mary síce neporušila zákon o segregácii ako Claudette, ale odmietla sa postaviť z miesta, keď ju vodič autobusu požiadal, aby si tam mohla sadnúť beloška. Bola obvinená z neuposlúchnutia a dostala pokutu 9 dolárov.⁹⁰ Vzhľadom na tieto predchádzajúce pokusy sa objavili domnienky, že odmietnutie Rosy Parks uvoľniť svoje miesto bolo naplánované. To však popreli všetci, aj samotná Rosa Parks.

Rosa Parks pracovala ako úradníčka a krajčírka v obchodnom dome a medzitým pôsobila v NAACP ako sekretárka. Rosa už mala dlhší čas problém akceptovať zákon o segregácii vo verejnej doprave. Viackrát sa jej stalo, že ju vykázali z autobusu kvôli tomu, že odmietla zaplatiť peniaze vpredu a potom ísť do zadnej časti autobusu zvonku. V novembri 1943 sa Rosa Parks dostala do konfliktu s vodičom autobusu Jamesom F. Blakeom. Po zaplatení peňazí sa Rosa pokúsila nastúpiť prednými dverami autobusu, pretože zadná časť autobusu bola plná. James Blake jej povedal, aby vystúpila z autobusu a nastúpila zadnými dverami. Na to mu Rosa odpovedala, že nevidí dôvod, prečo by mala vystupovať a nastupovať, keď už je raz v autobuse. 1. decembra 1955 sa Rosa opäť vracala večer z práce a keď nastúpila do autobusu bolo v ňom 12 bielych a 26 čiernych cestujúcich. Keďže autobus bol viac-menej prázdny, zaplatila 10 centov, nastúpila a sadla si na prvé voľné miesto, ktoré videla. V jedenástom rade, v uličke, hneď za časťou autobusu určenou len pre bielych. Na sedadle pri okne napravo od nej sedel černocho, na sedadlách na druhej strane uličky naľavo od nej sedeli dve černošky. Na ďalšej zastávke nastúpili ďalší belosi a jeden z nich zostal stáť. Vodič autobusu požiadal černocho sediaceho vedľa Rosy a dve černošky sediace oproti nej, aby sa postavili. Tí sa pohli, ale Rosa odmietla. Bol to ten istý vodič, James Blake, ktorý ju pred 12 rokmi z autobusu vyhodil.⁹¹ Rosa neplánovala, že ju v ten večer zatknú.

Rosa bola usvedčená z porušenia mestských zákonov o segregácii. Dostala pokutu 10 dolárov. Medzitým kým Parks išla do väzenia, dozvedel sa o jej zatknutí bývalý predseda miestnej NAACP Edgar Daniel Nixon, pre ktorého Rosa pracovala 12 rokov ako sekretárka. Ešte v ten večer za ňu Nixon zložil kauciu 100 dolárov.⁹² Informácie o zatknutí Rosy Parks

⁹⁰ BURNS, Stewart. *Daybreak of Freedom: The Montgomery Bus Boycott*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press. 1997. 5-6 s. ISBN 978-0807846612.

⁹¹ HULL, Mary – BLAKELY, Gloria. *Rosa Parks: Civil Rights Leader (Black Americans of Achievement Legacy Edition)*. New York: Infobase Publishing. 2007. 3-4 s. ISBN 978-1604133257.

⁹² Ibid. 9 s.

sa rýchlo šírili medzi komunitou Afroameričanov. A práve prípad Rosy bol vhodným na spochybnenie segregácie v hromadnej doprave. Po zložení kaucie Nixon navrhol, aby sa jej prípad použil na pokus o prelomenie zákonov o segregácii autobusov v Montgomery. Rosa súhlasila. Následné rozhodnutie bojkotovať autobusy prišlo rýchlo. Nixon s plánovaním bojkotu neváhal a postavil sa do čela akcie. S pomocou niekoľkých ľudí vytvorili leták, v ktorom stálo:

„Toto je na pondelok 5. decembra 1955. Ďalšia černoška bola zatknutá a uvrhnutá do väzenia, pretože odmietla vstať zo svojho miesta v autobuse a uvoľniť ho bielej osobe. Od prípadu Claudette Colvin je to už druhýkrát, čo bola za to isté zatknutá černoška. Toto sa musí zastaviť. Aj černosi majú svoje práva, pretože ak by černosi nejazdili autobusmi, nemohli by fungovať. Tri štvrtiny cestujúcich sú černosi, napriek tomu nás zatýkajú alebo musíme stáť nad prázdnyimi sedadlami. Ak niečo neurobíme, aby sme toto zatýkanie zastavili, bude pokračovať. Nabudúce to môžete byť vy, vaša dcéra alebo matka. Prípad tejto ženy sa bude riešiť v pondelok. Preto žiadame každého černocha, aby v pondelok na protest proti zatýkaniu a súdnemu procesu nenastúpil do autobusov. V pondelok nejazdite autobusmi do práce, do mesta, do školy ani nikam inam. Môžete si dovoliť zostať jeden deň mimo školy. Ak pracujete, vezmite si taxík alebo choďte pešo. Ale prosím vás, deti a dospelí, v pondelok vôbec nejazdite autobusom. Prosím, v pondelok nejazdite žiadnym autobusom.“⁹³

Členom černošskej komunity v Montgomery sa rozdal vyše 35 000 letákov na jednoduchý bojkot a v nedeľu 4. decembra bol potenciálny bojkot autobusov černochochmi na titulnej strane novín Montgomery Advertiser, takže černosi, ktorí o pripravovanom bojkote nevedeli, boli o ňom informovaní.⁹⁴ 5. decembra, v prvý deň bojkotu, stratila autobusová spoločnosť približne 70% cestujúcich. Tento jednoduchý bojkot považovala černošská komunita v Montgomery za úspešný. V ten istý deň bola vytvorená Montgomery Improvement Association (ďalej len MIA), ktorej cieľom bol zlepšiť kvalitu života miestnych Afroameričanov. Asociácia diskutovala o výhodách a nevýhodách pokračovania bojkotu aj po tomto dni. Rozhodli sa hlasovať na stretnutí v ten večer, kde nechali rozhodnúť obyvateľov mesta, ktorí hlasovali za pokračovanie bojkotu. Paradoxom je, že MIA sa nesnažila o integrovanú dopravu, ale ich požiadavky zahŕňali len zdvorilé zaobchádzanie, sedenie podľa kto prvý nastúpi, pričom bieli by stále sedeli naďalej v prednej časti autobusu

⁹³ BETTYE COLLIER, Thomas. *Sisters in the Struggle: African-American Women in the Civil Rights-Black Power Movement*. New York: New York University Press. 2001. 65-66 s. ISBN 978-0814716038.

⁹⁴ KING LUTHER JR., Martin. *Stride Toward Freedom: The Montgomery Story*. Boston: Beacon Press. 1958. 37 s. ISBN 978-0062504906.

a čierni vzadu. Ich poslednou požiadavkou bolo najímanie čiernych vodičov na linky, ktoré jazdili v černošských štvrtiach. S týmito skromnými požiadavkami sa predstavitelia MIA stretli s predstaviteľmi mesta a autobusovej spoločnosti, ale ich požiadavky boli zamietnuté.⁹⁵ Napriek mnohým stretnutiam sa nikdy nepodarilo dosiahnuť kompromis.

Na bojkote sa zúčastnilo 50 000 černochoch. 382 dní chodili černosi do práce pešo, jazdili autami alebo taxíkmi. Niektorí chodili až takmer 20 km denne pešo, namiesto toho, aby sa podrobili poníženiu v podobe segregácie. Bojkot bol krízou pre mestský autobusový systém, ktorý strácal peniaze spolu s obchodmi a podnikmi v centre mesta. Autobusová spoločnosť National City Lines strácala 600 dolárov denne. Mesto neskôr priznalo, že počas bojkotu prišlo o 15 000 dolárov.⁹⁶ Bojkot v Montgomery mal Američanom ukázať, že každý má právo na svoje základné práva.

Počas niekoľkých neúspešných rokovaní s vedením mesta si MIA uvedomila, že vedenie mesta ich požiadavkám nevyhoví, preto organizácia zmenila svoje požiadavky na úplnú integráciu v mestských autobusoch. Advokáti podali 1. februára 1956 žalobu, v ktorej napadli ústavnosť segregácie autobusov. Žaloba bola podaná v mene Aurelie Browder, Susie McDonald, Claudette Colvin a Mary Louise Smith. 13. novembra 1956 Najvyšší súd vyniesol rozhodnutie, ktoré bolo ranou pre zástancov segregácie. Vyhlásil segregačné praktiky v autobusoch za protiústavné a nariadil ich zrušenie. Od 21. decembra bol tento príkaz zavedený do praxe.⁹⁷ Afroameričania v Montgomery sa opäť vozili autobusmi. Koniec bojkotu autobusov však v žiadnom prípade neznamenal koniec rodiaceho sa hnutia za občianske práva. Správa o úspechu sa rýchlo rozšírila po celých Spojených štátoch a spustila tzv. domino efekt. Medzi ďalšie dôsledky bojkotu patrila skutočnosť, že väčšina černochoch sa už nebála vyjadrovať verejne svoju nespokojnosť.

3.3 Akcelerácia hnutia za občianske práva

Černosi sa po bojkote autobusov začali zjednocovať a čerpať silu z cirkevných organizácií, ktoré zväčša viedli aktivisti za občianske práva. Bojkot autobusov bol pre Afroameričanov v celých Spojených štátoch signálom, že sa začala nová kapitola boja za

⁹⁵ HASDAY, Judy. *The Civil Rights Act of 1964*. New York: Chelsea House. 2007. 41-42 s. ISBN 978-0791093559.

⁹⁶ BROOKS R., Thomas. *Walls Come Tumbling Down: A History of the Civil Rights Movement, 1940-1970*. New Jersey: Prentice Hall Direct. 1974. 110 s. ISBN 978-0139443305.

⁹⁷ HASDAY, Judy. *The Civil Rights Act of 1964*. New York: Chelsea House. 2007. 43 s. ISBN 978-0791093559.

rovnosť. Toto hnutie nemá nejaká presný dátum vzniku, formovalo sa prakticky od konca občianskej vojny. Medzi vodcov moderného hnutia za občianske práva patril aj Martin Luther King Jr., ktorý bol symbolom pre mnohých Afroameričanov. Kingova aktivita v odboji, a tým aj boj za práva, sa začala práve bojkotom autobusov v roku 1955, kde bol postavený do čela MIA a od začiatku pôsobenia sa stal najviditeľnejšou postavou hnutia. Uplatňoval politiku nenásilným spôsobom, ktorá sa ukázala byť voči segregácii úspešná. Podporovali ho aj mnohí černošskí duchovní, ktorí za ním prišli po radu pri organizovaní podobných bojkotov vo svojich mestách, napríklad v Tallahassee, Birminghame alebo Atlante.⁹⁸

Medzitým v roku 1957 vznikla nová organizácia, ktorej predsedom sa stal King. Southern Christian Leadership Conference (ďalej len SCLC) predstavovala významný zlom v hnutí. Černosi začali bojovať sami za seba a cirkev zohrávala nevyhnutnú úlohu. Kresťanstvo podporovalo nenásilný prístup a kostoly zbierali peňazí pre hnutie. V pláne SCLC bolo sa zamerať postupne na jednu oblasť segregáciu za druhou. Kľúčom k zmene bolo vzdelávanie černochoch o tom, ako sa zúčastniť na boji za rovnosť. Hlavnou súčasťou bolo vyučovanie nenásilných metód odmietania segregačných zákonov. Medzi vyučované metódy patrili sedenia, organizované pochody, štrajky, bojkoty a registrácia voličov. SCLC sa sústredila hlavne na registráciu voličov, avšak do cesty im vstúpil ďalší protest. 1. februára 1960 sa v meste Greensboro v Severnej Karolíne začalo pomaly formovať hnutie „*sit-in*“.⁹⁹ Štyria študenti prvého ročníka na Poľnohospodárskej a Technickej vysokej škole vošli do obchodného domu Woolworth's v centre mesta Greensboro. Obchod bol síce otvorený pre všetkých, ale reštaurácia bola otvorená len pre bielych. Po zakúpení niekoľkých položiek v obchode si všetci štyria sadli k obedovému pultu a pokúsili sa objednať si kávu. Čašníčka im povedala, že reštaurácia neobsluhuje černochoch. Štvorica študentov zostala pri pulte bez toho, aby boli obslužení, až do zatvorenia obchodu.¹⁰⁰ Dohodli sa, že s týmto nenásilným protestom budú pokračovať a prídu aj na druhý deň.

Na druhý deň ich protestu sa k nim pridalo 27 študentov a na štvrtý deň sa k nim pridali dokonca aj traja bieli študenti. Demonštranti nerobili nič, len sedeli a čakali na kávu. Táto situácia vzbudila pozornosť celého mesta a začali sa objavovať prvé zatýkania za

⁹⁸ SITKOFF, Harvard – FRANKLIN HOPE, John. *The Struggle for Black Equality*. New York: Farrar, Straus and Giroux. 2008. 56 s. ISBN 978-1429991919.

⁹⁹ „*Sit-in*“ hnutie bola forma protestu, pri ktorej demonštranti obsadili miesto na sedenie a odmietali ho opustiť, kým neboli splnené ich požiadavky.

¹⁰⁰ SITKOFF, Harvard – FRANKLIN HOPE, John. *The Struggle for Black Equality*. New York: Farrar, Straus and Giroux. 2008. 62-63 s. ISBN 978-1429991919.

neoprávnené vniknutie na majetok a neuposlušnutie policajtov. Komunita Afroameričanov podporila študentov tým, že e nenakupovala v obchodoch, kde ich odmietli obslúžiť, čo malo za následok pokles zisku o viac ako tretinu. O šesť mesiacov neskôr si mohli černosi v Greensboro objednať šálku kávy v ktorejkoľvek prevádzke s jedlom. Hnutia „sit-in“ sa objavili aj v mestách ako sú New York, Chicago a Boston. Študenti začali novú fázu boja a bojkotovali reťazce obchodov, aby sa segregácia pri obedových pulloch stala celoštátnou záležitosťou.¹⁰¹ Tieto protesty len poukázali na to, ako nespravodlivo vyzerá každodenný život Afroameričanov naprieč USA.

Keďže študenti boli čoraz úspešnejší, cítili potrebu založiť organizáciu. Netúžili byť pridružení k NAACP alebo SCLC. King ich podporil, pretože taktika študentov sa líšila od taktík zvyšných dvoch organizácií. Mladí ľudia boli odhodlaní a pevne verili, že môžu zmeniť rasové predsudky v Spojených štátoch. Odmietali pomalé procesy na súdoch a nenásilné akcie občianskej neposlušnosti považovali za správny spôsob, ako dosiahnuť rasovú rovnosť vo všetkých aspektoch života. The Student Nonviolent Coordinating Committee (ďalej len SNCC), bola založená v októbri 1960. So založením začali tzv. Jazdy slobody. Ich motívom bolo rozhodnutie Najvyššieho súdu z roku 1960, ktorý rozhodol o zákaze segregácie nielen v medzištátnych autobusoch, ale aj na odpočívadlách, v čakárňach a na všetkých termináloch. Prvá jazda slobody vyštartovala v máji 1961, kedy 13 černochovo a belochovo vyrazilo z Washingtonu D.C. dvoma autobusmi do Annistonu a Birminghamu.¹⁰² Čím viac zachádzali na Juh, tým sa situácia zhoršovala a na každej zastávke ich čakali rozhorčené davu. Študenti boli ale odhodlaní pokračovať.

V Birminghame ich napadli KKK členovia a zatkli ich za porušenie miestnych segregáčnych nariadení. Jedna jazda slobody smerovala aj do mesta Montgomery, kde ich dav čakajúcich ľudí zbil a jedného muža podpálili. Verejnosc odsúdila nečinnosc polície a brutalitu bielych Južanov. Prezident Eisenhower sa rozhodol konať a prisľúbil jazdcom slobody federálnu ochranu napriek tomu, že nesúhlasil s takýmto nátlakom zameraným na Južanov. Ďalšia jazda slobody smerovala do mesta Jackson v štáte Mississippi, kde boli jazdci zatknutí a študenti zaplnili väznice. Kríza, ktorú mladí študenti vyvolali zatlačila na generálneho prokurátora a 22. septembra bolo vydané nariadenie, ktoré zakazovalo segregáciu v medzištátnej doprave. Na dopravných prostriedkoch sa museli umiestniť nápisy

¹⁰¹ SITKOFF, Harvard – FRANKLIN HOPE, John. *The Struggle for Black Equality*. New York: Farrar, Straus and Giroux. 2008. 81 s. ISBN 978-1429991919.

¹⁰² Ibid. 83-90 s.

oznamujúce, že sedenie je dovolené bez ohľadu na rasu, farbu pleti, vierovyznanie alebo národnostný pôvod.¹⁰³

Eisenhower sa pri nástupe do Bieleho domu zasadzoval za občianske práva a presadzoval zlepšenie situácie v niektorých oblastiach. Počas prvých troch rokov jeho pôsobenia došlo k integrácii verejných zariadení ako sú parky, detské ihriská, knižnice a reštaurácie. Vymenoval tiež prvého Afroameričana do výkonného úradu, Frederica Morrowa, ktorý bol vymenovaný za administratívneho úradníka pre špeciálne projekty. Avšak na všetko sa snažil ísť pomaly, lebo sa domnieval, že prílišné tlačenie na pílu by zvyšovalo napätie a pochyboval, že zákony môžu zmeniť postoje ľudí. Keď bol požiadaný, aby chránil volebné právo Afroameričanov, ukázala sa jeho váhavosť v oblasti rasových vzťahov. Zákona o občianskych právach z roku 1957 bol najmiernejší možný zákon o občianskych právach. Týmto zákonom bola zriadená Komisia pre občianske práva a nový odbor pre občianske práva na ministerstve spravodlivosti, ktorý mal zabrániť zásahom do volebného práva. Napriek tomu do roku 1959 zákon nevedol k tomu, aby bol do zoznamov voličov na juhu zapísaný jediný černochoch. Nepomohol ani zákon o občianskych právach z roku 1960, ktorý stanovil, že federálne súdy budú registrovať Afroameričanov, aby mohli voliť v okrskoch.¹⁰⁴ Ani tento zákon nemal dostatočnú účinnosť a jeho presadenie záviselo od dôrazného presadzovania zo strany prezidenta. Po viac-menej neúspešných zákonoch prezidenta Eisenhowera vyhral prezidentské voľby John F. Kennedy, ktorý plánoval dosiahnuť čo najväčší pokrok v oblasti občianskych práv.

3.4 Nový prezident a rastúci vplyv „black power“

Kroky Kennedyho boli začiatkami opatrné, snažil sa vyhýbať komplexnejšiemu programu občianskych práv, pretože sa obával, že tento krok by si znepriatelil južanských demokratov, ktorí by sa potom mohli snažiť bojkotovať prijatie ďalších reformných návrhov, najmä v oblasti daní, vzdelávania a zdravotníctva. Avšak Kennedyho prejavy apelovali na to, aby Kongres prijal radikálne riešenia. Vyjadroval, že diskriminácia obmedzuje hospodársky rast, je v rozpore s americkým poslanstvom slobody, poškodzuje vedenie krajiny a kazí atmosféru jednotnej a beztriednej spoločnosti. Za najhoršie považoval odopieranie

¹⁰³ SITKOFF, Harvard – FRANKLIN HOPE, John. *The Struggle for Black Equality*. New York: Farrar, Straus and Giroux. 2008. 94-100 s. ISBN 978-1429991919.

¹⁰⁴ SHI E., David. *America: A Narrative History*. New York: W. W. Norton & Company. 2019. 1281-1287 s. ISBN 978-0-393-66899-5.

základných volebných práv a preto, aby neohrozil svoju pozíciu v nadchádzajúcich voľbách, zo všetkých sľubov o pokroku v oblasti občianskych práv sa zamerlal len na jedno, a to na volebné právo.¹⁰⁵ V južných štátoch bol podiel černošských voličov stále minimálny. Navrhol preto legislatívne opatrenia, ktoré by túto situáciu zmenili a zlepšili postavenie černochoch. Nepredložil návrhy na riešenie ďalších problémov rasovej segregácie, pretože bol presvedčený, že súdy robia v oblasti občianskych práv viac než dost'.

Medzitým v roku 1962 sa Afroamerický študent menom James Meredith zapísal na University of Mississippi v Oxforde, ktorá bola určená výhradne pre belochoch. Guvernér štátu odmietol povoliť Jamesovi zápis na štúdium. Generálny prokurátor a zároveň mladší brat Kennedyho, Robert F. Kennedy potom vyslal federálnych policajtov, aby presadili dodržiavanie zákona. Ich príchod podnietil nepokoje, ktoré si vyžiadali dvoch mŕtvych a desiatky zranených. Keď však násilnosti ustali, James sa na univerzitu mohol zapísať.¹⁰⁶ Okrem tohto súdneho konania, ministerstvo spravodlivosti iniciovalo mnoho ďalších na podporu volebného práva. Kennedy bol aj teda naďalej obviňovaný, že nekoná žiadne rozhodné kroky.

Boli aj protesty proti rasovej segregácii, ktoré zlyhali. Pod vedením SNCC, SCLC a NAACP zorganizovala v roku 1961 komunita Afroameričanov v Albany v Georgii niekoľkomesačné demonštrácie, aby zabezpečila spravodlivé zaobchádzanie pre robotníkov, ukončila policajnú brutalitu a aby ukončila segregáciu parkov, detských ihrísk, autobusov a mnoho ďalších verejných miest. Hnutie zlyhalo kvôli policajnému šéfovi Laurie Pritchettovi, ktorý študoval hnutia v iných mestách a dospel k záveru, že ak sa nebude presadzovať násilie zo strany polície, môže Albany zostať naďalej segregované. Pritchett dal zatknúť v priebehu decembra 1961 vyše 700 aktivistov za občianske práva vrátane Martina Luthera Kinga. Nezatýkal ich za porušenie zákonov Jima Crowa, ale za priestupky, ako boli sprievody bez povolenia, vyvolávanie výtržností, potulovanie, neoprávnené vniknutie na cudzí pozemok a dokonca prispievanie k delikvencii mladistvých tým, že organizovali mladých ľudí, aby sa zúčastňovali na demonštráciách. Dával si pozor, aby nepoužil príliš veľa násilia, aby to neprilákalo médiá.¹⁰⁷ Vláda USA tým pádom nikdy nezasiahla.

¹⁰⁵ DALLEK, Robert. *An Unfinished Life: John F. Kennedy, 1917-1963*. New York: Back Bay Books. 2004. 500 s. ISBN 978-0316907927.

¹⁰⁶ SHI E., David. *America: A Narrative History*. New York: W. W. Norton & Company. 2019. 1329 s. ISBN 978-0-393-66899-5.

¹⁰⁷ FRANKLIN HOPE, John – HIGGINBOTHAN, Evelyn. *From Slavery to Freedom: A History of African Americans, 9th Edition*. New York: McGraw-Hill. 2010. 521 s. ISBN 978-0072963786.

Po neúspechu v Albany, mali mnohí černosi pochybnosti, ktorých si bol vedomý aj samotný King, a preto koncom roka 1962 spolu s SCLC pripravil plán oslobodenia pre Birmingham. Toto mesto v Alabame bolo považované za najsegregovanejšie mesto v Spojených štátoch. Pre Kinga bolo výzvou postaviť sa nadvláde bielych v tomto meste. Ak by sa im podarilo vyhrať, dokázali by, že na zmenu nie je potrebné násilie. A tak začiatkom roka 1963, v súvislosti s oslavami stého výročia vyhlásenia o zrušení otroctva, sa Martin Luther King vzoprel želaniu prezidenta Kennedyho a zorganizoval masovú sériu demonštrácií v Birminghame. Dňa 6. apríla sa začali pochody. Päťdesiat Afroameričanov pochodovalo na radnicu a podľa očakávania boli všetci zatknutí. Každým dňom protestujúcim pribúdalo a policajná brutalita narastala. Pri protestoch bolo zranených mnoho účastníkov, medzi nimi aj deti, ktoré pohrýzli rozzúrené policajné psy. Všetky zábery boli medializované a milióny Američanov sa zapojilo do hnutia a žiadali, aby sa to skončilo. Mestská rada musela rokovať, ale nebola ochotná uzavrieť žiadnu dohodu. Rokovania však uviazli na mŕtvom bode a riešenie, ktoré by vyhovovalo obom stranám, sa stále nepodarilo nájsť. Černosi teda naďalej protestovali, až kým mestská rada s požiadavkami nesúhlasila.¹⁰⁸ Mesto nechcelo riskovať federálny zásah a hnutie svoj ťažký boj vyhralo. V snahe presvedčiť ľudí o nespravodlivosti segregácie, King prišiel na to, že provokovať rasistov, aby verejne prejavili svoju nenávisť bol skvelý spôsob ako vytvoriť v spoločnosti krízu.

Po sledovaní situácie v Birminghame si Kennedy uvedomil, že je potrebné posilniť volebné právo Afroameričanov. Jeho postoj k občianskym právam veľmi úzko súvisel s nadchádzajúcimi voľbami, keďže v posledných voľbách zvíťazil tesnou väčšinou, nemohol si teda dovoliť stratu hlasov.

3.5 Prijatie zákonov

V júni 1963 predložil Kennedy návrh zákona o občianskych právach. Toto podnietilo aktivistov k ďalším krokom a zorganizovaniu celoštátnej kampane. Podujatie sa malo konať v hlavnom meste Spojených štátov, vo Washingtone, D.C., a mali sa na ňom zúčastniť všetky existujúce hnutia ako SCLC, SNCC a NAACP. Pôvodným plánom celej akcie bolo obsadiť sídlo vlády a zabrániť jej fungovaniu. Kennedy vyzval Kinga a ďalších vodcov hnutia, aby akciu zastavili. Od svojho zámeru obsadiť sídlo vlády teda ustúpili a namiesto toho sa

¹⁰⁸ SHI E., David. *America: A Narrative History*. New York: W. W. Norton & Company. 2019. 1329-1332 s. ISBN 978-0-393-66899-5.

rozhodli pre zhromaždenie na Námestí Abrahama Lincolna.¹⁰⁹ Medzitým sa Kennedy vo svojom prejave pokúsil nalomiť Američanov, ktorých postoje boli stále zviazané v kontexte rasovej segregácie.

„Sme konfrontovaní predovšetkým s morálnym problémom. Je starý ako Sväté písmo a jasný ako Americká Ústava. Ak Američan pre svoju tmavú farbu pleti nemôže obedovať v reštaurácii otvorenej pre verejnosť; ak nemôže posielat' svoje deti do najlepšej dostupnej verejnej školy; ak nemôže voliť verejných činiteľov, ktorí ho zastupujú; ak si skrátka nemôže užívať plnohodnotný a slobodný život, po ktorom všetci túžime, kto z nás by bol spokojný s tým, že sa mu zmení farba pleti a postaví sa na jeho miesto? Od oslobodenia otrokov prezidentom Lincolnom uplynulo sto rokov, no ich deti, ich vnuci, nie sú úplne slobodní.“¹¹⁰

V auguste toho roku sa vo Washingtone zhromaždilo takmer štvrt' milióna demonštrantov, ktorých viedlo približne 200 Afroamerických duchovných. Značná časť demonštrantov bola biela. Boli tu aj známe osobnosti tej doby, ako napríklad herec Marlon Brando a Paul Newman. Počas tohto podujatia vystúpil King s prejavom, ktorý sa stal legendárnym a vošiel do dejín pod názvom „Mám sen“. V tomto prejave vyjadril nádej na budúcnosť bez rasovej segregácie a na rovnosť pre všetkých ľudí bez výnimky.¹¹¹ Bol najvyšší čas vyriešiť nerovnoprávne postavenie černochoch na federálnej úrovni. Celý rok 1963 sa viedol na vlne pochodov a iných foriem demonštrácií. Avšak nadšenie po pochode na Washington vystriedalo sklamanie. Prezident Kennedy bol v novembri pri návšteve Texasu zavraždený. Mnoho Afroameričanov zostalo šokovaných, medzi nimi aj King, ktorý predpovedal, že to isté sa stane aj jemu. Prezidentom sa stal Lyndon B. Johnson.¹¹² Koniec roka sa blížil a po smrti Kennedyho sa Afroameričanom stále nepodarilo získať úplnú slobodu.

Prezident Johnson sa na začiatku svojho funkčného obdobia ocitol v zložitej situácii, ktorú sprevádzali rasové nepokoje. Avšak našťastie pre Afroameričanov, Johnson podporoval prijatie zákona o občianskych právach a tlačil na Kongres, aby ho prijal. Trvalo len niekoľko mesiacov, kým bol návrh zákona schválený v Snemovni reprezentantov, kde sa stretol len s malým odporom a Senát zákon schválil. Do platnosti vstúpil 2. júla 1964

¹⁰⁹ FRANKLIN HOPE, John – MOSS JR., Alfred. *From Slavery to Freedom: A History of African Americans*. New York: Knopf. 2000. 504-505 s. ISBN 978-0375406713.

¹¹⁰ KENNEDY F., John. *Radio and Television report to the American people on Civil Rights, 1963*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-03-28]. Dostupné na internete: <https://www.jfklibrary.org/archives/other-resources/john-f-kennedy-speeches/civil-rights-radio-and-television-report-19630611>

¹¹¹ SHI E., David. *America: A Narrative History*. New York: W. W. Norton & Company. 2019. 1333 s. ISBN 978-0-393-66899-5.

¹¹² FRANKLIN HOPE, John – MOSS JR., Alfred. *From Slavery to Freedom: A History of African Americans*. New York: Knopf. 2000. 507 s. ISBN 978-0375406713.

podpisom Johnsona. Zákon o občianskych právach z roku 1964 zakazoval diskrimináciu vo verejnom ubytovaní. Generálnemu prokurátorovi dal právomoc chrániť občanov pred diskrimináciou vo verejných zariadeniach, pri bývaní a hlasovaní. Zákonom sa ďalej zriadila Federálna komisia pre rovnosť príležitostí v zamestnaní. Úrad Spojených štátov pre vzdelávanie bol oprávnený poskytovať finančnú a technickú pomoc pri školskej integrácii. Tento zákon bol najkomplexnejším zákonom, aký sa kedy v Spojených štátoch objavil, pokiaľ ide o rovnaké práva ich občanov. Avšak v mnohých štátoch boli zakorenené predstavy o rasách a ich nerovnosti, čo na mnohých miestach spôsobilo problémy a nepokoje.¹¹³ Napriek obrovskému rozsahu zákona o občianskych právach existovali medzery, ktoré neboli v zákone opísané. Segregovaná spoločnosť, zvyknutá na určité stereotypy, sa nedokázala zo dňa na deň prispôbiť novej situácii.

Ako sa aj predpokladalo, najhoršia situácia zostala na Juhu, najmä v Mississipi, Louisiane, Alabame a Georgii. Napriek zákonu sa belosi odmietali podriaďovať a menili verejné zariadenia na súkromné. KKK pochodoval ulicami a sľuboval zachovanie segregovanej spoločnosti. Ukázalo sa, že zrušenie segregácie verejných miest by bola pre Juh prijateľná, ale absolútne nesúhlasili s volebným právom černocho. V Alabame zostalo 77% oprávnených voličov bez volebného práva. To sa Kingovi nepáčilo. Preto naštartoval hnutie za volebné právo, ktoré začalo v roku 1965. V priebehu januára a februára SCLC iniciovala pochod zo Selmy do Montgomery. Prvý takýto pochod sa uskutočnil 7. marca 1965. Celú udalosť vysielala televízia v celých Spojených štátoch a fotografie z miesta činu opäť zaplnili celoštátne noviny. Prezident nariadil, aby sa v pochode pokračovalo, a nový pochod bol naplánovaný na 21. marca. Demonstranti boli pod federálnou ochranou, čo pomohlo ukládať násilnosti.¹¹⁴ Pochod zo Selma do Montgomery mal pozitívny vplyv na prijatie nového volebného zákona v Kongrese.

Rokovania sa rozbehli veľmi rýchlo. Výsledky boli zrejmé už v máji toho istého roku, keď Senát odhlasoval zákon, Snemovňa reprezentantov ho odhlasovala v júli a prezident ho podpísal 9. augusta 1965. Zákon o volebných právach z roku 1965 zakazoval akúkoľvek diskrimináciu voličov pri registrácii a výkone volebného práva. Taktiež zakazoval vykonávanie testov gramotnosti, ktoré požadovali najmä južanské štáty. Jedinou podmienkou, aby sa človek mohol stať registrovaným voličom, malo zostať občianstvo. Do

¹¹³ HASDAY, Judy. *The Civil Rights Act of 1964*. New York: Chelsea House. 2007. 95 s. ISBN 978-0791093559.

¹¹⁴ SHI E., David. *America: A Narrative History*. New York: W. W. Norton & Company. 2019. 1337 s. ISBN 978-0-393-66899-5.

konca roka pribudlo do zoznamov takmer 250 000 nových Afroameričanov. V Mississippi poskočila registrácia černochovo zo 6,7% v roku 1964 na 59,4% v roku 1968. V Alabame vyskočila z 23% na 53%.¹¹⁵ Zákon o volebných právach bol po zákone o občianskych právach druhým významným míľnikom tohto obdobia, ktorý priblížil Afroameričanov k naplneniu ich sna.

Martin Luther King Jr. sa bohužiaľ nedožil naplnenia svojho sna, ktorým bolo úplné odstránenie segregácie z celej štruktúry USA. Dňa 4. apríla 1968 bol zavraždený. Len sedem dní po Kingovej smrti podpísal prezident Johnson ďalšie právne predpisy o občianskych právach. Zákon o občianskych právach z roku 1968 zakazoval diskrimináciu pri predaji, prenájme a financovaní bývania. Od čias hnutia za občianske práva boli prijaté ďalšie právne predpisy. Prezident George H. W. Bush podpísal zákon o občianskych právach z roku 1991, ktorý posilnil existujúce zákony o občianskych právach a stanovil odškodnenie v prípadoch úmyselnej diskriminácie v zamestnaní.¹¹⁶

20. storočie bolo pre Afroameričanov búrlivé obdobie. Roky 1963 až 1965 priniesli do života Afroameričanov mnohé zlepšenia. Zrušenie segregácie a získanie volebného práva bolo jasným víťazstvom, ktoré Afroameričania dosiahli len vďaka vlastnej vytrvalosti. Ukončenie segregácie škôl bol dlhodobý a neľahký proces. Zlepšenie životnej úrovne černochovo v oblasti bývania a zamestnania si tiež vyžiadalo veľa času. Ale s podporou zákonov mohli Afroameričania považovať svoj boj za rovnosť a slobodu v podstate za ukončený. Aj napriek pár neúspechom sa žiadne hnutie v dejinách Spojených štátov nemôže vyrovnáť tomu, čo dosiahlo hnutie za občianske práva. Bolo to jediné obdobie v histórii USA, keď sa milióny ľudí spojili v záujme slobody, spravodlivosti a rovnakých práv pre všetkých Američanov.

¹¹⁵ LAWSON F., Steven. *Running for Freedom: Civil Rights and Black Politics in America Since 1941*. New Jersey: Wiley-Blackwell. 2008. 116 s. ISBN 978-1405171267.

¹¹⁶ Ha HASDAY. Judy. *The Civil Rights Act of 1964*. New York: Chelsea House. 2007. 103 s. ISBN 978-0791093559.

Záver

Otrokárske kódexy a neskôr aj segregáčny zákony Jima Crowa vytvorili dva svety, ktoré boli tak oddelené, že komunikácia medzi nimi bola takmer nemožná. Segregácia podporovala nenávisť a vytvárala podmienky, ktoré Afroameričanov sťažovali každodenný život. Právo však bolo len jednou časťou mechanizmu udržiavajúceho segregáciu rás. Na udržanie segregácie v oblasti bývania, vzdelávania a vlastne všetkých inštitúcií prispievali najmä komunity ľudí. Názor o nadradenosti bielych ľudí a podradnosti černochovo vládol po stáročia od ich prvého kontaktu. Oddelené pitné fontánky, toalety, schodiská, či dokonca oddelené biblické verše pri skladaní prísah na súdoch existovali aj tam, kde to zákon nevyžadoval.

V práci sme sa snažili poukázať ako vznikali rasové rozdiely v priebehu histórie Spojených štátov, od nejasného a nejednotného zavádzania otrokárskeho kódexu až po segregáčny zákony. Dokonca môžeme povedať, že tieto kódexy sú ako keby predkom zákonov Jima Crowa, keďže už v 17. storočí začali byť nielen otroci, ale aj slobodní černoši obmedzovaní pri cestovaní alebo pri vyberaní si partnera. Aj zákony Jima Crowa v 19. a 20. storočí v mnohých krajinách Juhu zakazovali zmiešané manželstvá. A hoci otroctvo a hnutie za občianske práva vznikli v rôznych historických obdobiach, sú úzko prepojené. Hnutie za občianske práva vzniklo v dôsledku dlhej histórie rasovo motivovaného násillia páchaného na Afroameričanoch v Spojených štátoch. Hnutie samozrejme nevzniklo zo dňa na deň. Do polovice 20. storočia mali Afroameričania skôr pasívny postoj voči svojim právam. Aj pred bojkotom autobusom a pochodom na Washington existovali mnoho podobných protestov a bojkotov, kde sa Afroameričania snažili zlepšiť svoje práva. A hoci sa na tieto udalosti zabúda, tak práve oni pripravili pôdu pre boj. Prelomovou udalosťou bolo zatknutie Rosy Parks v Montgomery za porušenie zákonov o segregácii. Zrovna tichá a hanblivá Rosa bola ten správny impulz, ktorý zmenil budúcnosť Afroameričanov.

Treba však povedať, že aj napriek úspechom zákonov o občianskeho a volebných právoch z rokov 1964 a 1965, boli černoši naďalej vystavení nenávisťným prejavom. Americká spoločnosť sa obávala zmeny spôsobu života, na ktorý bola zvyknutá celé desaťročia. Martin Luther King veril, že napriek všetkému nakoniec príde deň, keď si budú všetci rovní.

Otázkou zostáva, ako sa spoločnosť zmenila od prijatia zákonov o občianskeho a volebných právoch. Za viac ako 50 rokov od ich prijatia sa americká spoločnosť premenila

na tzv. „*melting-pot*“, multikultúrnu spoločnosť všemožných národností a rás. Tak ako bola rasová otázka považovaná za jednu z najdôležitejších tém 20. storočia, je aj naďalej živá v dnešnom 21. storočí. Rasa a farba pleti sú stále zakotvené v myslení občanov Spojených štátov a konflikt je stále živý. Aj dnes pociťujú Afroameričania pozostatky segregácie, hlavne cez policajnú brutalitu. Preto je aj dnes potrebné mať hnutie, ktoré protestuje proti tejto brutalite, rasovej nerovnosti a systematickému rasizmu. Toto hnutie pod názvom Black Lives Matter sa objavilo spontánne v podobe protestov a je veľmi podobné hnutiu za občianske práva. Spojené štáty jednoducho nemôžu uniknúť svojej minulosti.

V roku 2008 sa prezidentom stal Barack Obama, prvý Afroameričan v tejto funkcii, čo sa môže brať ako významný pokrok pre americkú spoločnosť. Samozrejme, prítomnosťou Baracka Obamu v Bielom dome sa nevymazala stáročia trvajúca rasová nespravodlivosť. Problémom Spojených štátov je fakt, že rasizmus je zabudovaný priamo do takmer všetkých úrovní spoločnosti. To, čo zanechala rasová segregácia je možné dnes vnímať ako systematický rasizmus, ktorý pretrváva v súdnom systéme, školách, zdravotníctve alebo policajných útvaroch. A tu sa možno kladie otázka, či je možné rasovú segregáciu nejako prekonať.

Neexistuje úplne jednoznačná a jednostranná odpoveď. Jedným z prvých krokov, ktorý by bol potrebný na prekonanie pozostatkov rasovej segregácie, je uznať, že rasizmus v Spojených štátoch stále existuje. Zatiaľ, čo Afroameričania si tento fakt veľmi dobre uvedomujú, belosi majú problém ho vnímať rovnako. Mnoho z nich je presvedčených, že Afroameričania majú rovnaké príležitosti ako oni, dokonca niektorí tvrdia, že Afroameričania sú nejakým spôsobom zvýhodňovaní. A to je jedna z najväčších prekážok. Kolujú tvrdenia, že je to veľmi dávno, čo bolo otroctvo každodennou súčasťou života, a preto tvrdia, že Afroameričania nemajú mať dôvod cítiť sa znevýhodňovaní. To všetko sa odvíja aj od toho, akí lídri sú volení. Pokým si Američania budú voliť politikov, ktorí síce možno nevedome, podporujú rasové rozdiely, nie je možné vôbec tento problém začať riešiť.

Afroameričania musia teda aj naďalej bojovať s nerovným zaobchádzaním a diskrimináciou. Dôvodom je a vždy bude rasová segregácia, na ktorej stoja dejiny USA, a ktorá sa zakotvila v mysliach občanov. Skutočnosť, že takmer 70 rokov po hnutí za občianske práva vzniklo hnutie, ktoré sa zaoberá rovnakými problémami dokazuje, že rasová segregácia, má nielen silné dedičstvo, ale v skutočnosti stále žije. Boj na prekonanie segregácie bude ešte veľmi dlhý, ak vôbec niekedy skončí.

Zoznam použitej literatúry

BECKLES, Hilary. *Slave Voyages: The Transatlantic Trade in enslaved Africans*. Kingston: University of the West Indies. 2002. 191 s. ISBN 0000128631.

BETTYE COLLIER, Thomas. *Sisters in the Struggle: African-American Women in the Civil Rights-Black Power Movement*. New York: New York University Press. 2001. 363 s. ISBN 978-0814716038.

BLACKBURN, Robin. *The Overthrow of Colonial Slavery: 1776-1848*. London: Verso. 2013. 560 s. ISBN 9781844674763.

BROOK, Thomas. *Plessy v. Ferguson: A Brief History with Documents*. Boston: Bedford Books. 1997. 205 s. ISBN 978-0312162849.

BROOKS R., Thomas. *Walls Come Tumbling Down: A History of the Civil Rights Movement, 1940-1970*. New Jersey: Prentice Hall Direct. 1974. 309 s. ISBN 978-0139443305.

BROWN, David – WEBB, Clive. *Race in the American South: From Slavery to Civil Rights*. Edinburgh: Edinburgh University Press. 2007. 392 s. ISBN 9780748613755.

BURNS, Stewart. *Daybreak of Freedom: The Montgomery Bus Boycott*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press. 1997. 394 s. ISBN 978-0807846612.

DALLEK, Robert. *An Unfinished Life: John F. Kennedy, 1917-1963*. New York: Back Bay Books. 2004. 848 s. ISBN 978-0316907927.

DAVIS, B, David. *Inhuman Bondage: The Rise and Fall of Slavery in the New World*. Oxford: Oxford University Press. 2008. 464 s. ISBN 978-0195339444.

DRESCHER, Seymour. *Abolition: A History of Slavery and Antislavery*. Cambridge: Cambridge University Press. 2009. 484 s. ISBN 978-0521600859.

EYERMAN, Ron. *Cultural Trauma: Slavery and the Formation of African American Identity* (Cambridge Cultural Social Studies). Cambridge: Cambridge University Press. 2002. 316 s. ISBN 978-0521004374.

FARBER, Naomi. Charles S. Johnson's „*The Negro in Chicago*“: *The American Sociologist*, vol. 26, no. 3. Springer. 1995. 78-88 s. ISSN 00031232.

FOGEL W., Robert. *Without Consent or Contract: The Rise and Fall of American Slavery*. New York: W. W. Norton & Company. 1994. 540 s. ISBN 978-0393312195.

FRANKLIN HOPE, John. *History of Racial Segregation in the United States.*” *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, vol. 304. [Sage Publications, Inc., American Academy of Political and Social Science]. 1956. 1-9 s. ISSN 00027162.

FRANKLIN HOPE, John – HIGGINBOTHAN, Evelyn. *From Slavery to Freedom: A History of African Americans*, 9th Edition. New York: McGraw-Hill. 2010. 736 s. ISBN 978-0072963786.

FRANKLIN HOPE, John – MOSS JR., Alfred. *From Slavery to Freedom: A History of African Americans*. New York: Knopf. 2000. 742 s. ISBN 978-0375406713.

FREDERICKSON, Kari. *The Slowest State and Most Backward Community: Racial Violence in South Carolina and Federal Civil-Rights Legislation, 1946-1948*. *The South Carolina Historical Magazine*, vol. 98, no. 2. South Carolina Historical Society. 1997. 177–202 s. ISSN 00383082.

GUYATT, Nicholas. *Bind Us Apart: How Enlightened Americans Invented Racial Segregation*. Oxford: Oxford University Press. 2016. 403 s. ISBN 978-0198796541.

HARDING, Vincent. *We Changed the World: African Americans, 1945-1970*. Oxford: Oxford University Press. 1997. 190 s. ISBN 978-0195085020.

HASDAY, Judy. *The Civil Rights Act of 1964*. New York: Chelsea House. 2007. 129 s. ISBN 978-0791093559.

HULL, Mary – BLAKELY, Gloria. *Rosa Parks: Civil Rights Leader (Black Americans of Achievement Legacy Edition)*. New York: Infobase Publishing. 2007. 122 s. ISBN 978-1604133257.

KACHUR, Matthew – SCHWARZ, Philip. *The Slave Trade: Slavery in the Americas*. New York: Infobase Publishing. 2006. 112 s. ISBN 9780816061341.

KERSTEN E., Andrew. *African Americans and World War II*. OAH Magazine of History, vol. 16, no. 3. Oxford: Oxford University Press. Organization of American Historians, 2002. 13-17 s. ISSN 0882228X.

KING LUTHER JR., Martin. *Stride Toward Freedom: The Montgomery Story*. Boston: Beacon Press. 1958. 240 s. ISBN 978-0062504906.

KLARMAN J., Michael. *From Jim Crow to Civil Rights: The Supreme Court and the Struggle for Racial Equality*. Oxford: Oxford University Press. 2006. 655 s. ISBN 978-0195310184.

KLEIN S., Herbert. *The Atlantic Slave Trade*. Cambridge: Cambridge University Press. 2010. 264 s. ISBN 9780511779473.

KOLCHIN, Peter. *American Slavery 1619-1877: American History*. New York: Farrar, Straus and Giroux. 2003. 328 s. ISBN 9780809016303.

KULL, Andrew. *The Color-Blind Constitution*. Cambridge: Harvard University Press. 1998. 314 s. ISBN 978-0674142930.

LANNING LEE, Michael. *African Americans in the Revolutionary War*. Citadel. 2005. 239 s. ISBN 978-0806527161.

LAWSON F., Steven. *Running for Freedom: Civil Rights and Black Politics in America Since 1941*. New Jersey: Wiley-Blackwell. 2008. 408 s. ISBN 978-1405171267.

MCADAM, Doug. *Political Process and the Development of Black Insurgency*. Chicago: University of Chicago Press. 1999. 304 s. ISBN 978-0226555539.

MCNEESE, Tim. *The Abolitionist Movement: Ending Slavery (Reform Movements in American History)*. New York: Chelsea House Pub. 2007. 142 s. ISBN 978-0791095027.

NASH B., Gary. *The Forgotten Fifth: African Americans in the Age of Revolution (The Nathan I. Huggins Lectures)*. Cambridge: Harvard University Press. 2006. 235 s. ISBN 978-0674021938.

NEWSON, Linda – MINCHIN, Susie. *From Capture to Sale: The Portuguese Slave Trade to Spanish South America in the Early Seventeenth Century*. Leiden: BRILL. 2007. 378 s. ISBN 978-90 04 15679-1.

PIVEN FOX, Frances – CLOWARD A., Richard. *Poor People's Movement - Why They Succeed, How They Failed*. New York: Pantheon Books. 1977. 416 s. ISBN 978-0394726977.

REIDY P., Joseph. *From Slavery to Agrarian Capitalism in the Cotton Plantation South: Central Georgia, 1800-1880* (Fred W. Morrison Series in Southern Studies). Chapel Hill: The University of North Carolina Press. 1995. 376 s. ISBN 978-0807845523.

SALZMAN, Jack – SMITH L., David. *Encyclopedia of African American Culture & History (ENCYCLOPEDIA OF AFRICAN AMERICAN CULTURE AND HISTORY)*. New York: Macmillan Library Reference. 1995. 3203 s. ISBN 978-0028973456.

SHI E., David. *America: A Narrative History*. New York: W. W. Norton & Company. 2019. 1664 s. ISBN 978-0-393-66899-5.

SITKOFF, Harvard – FRANKLIN HOPE, John. *The Struggle for Black Equality*. New York: Farrar, Straus and Giroux. 2008. 304 s. ISBN 978-1429991919.

SMETHURST, James. *The African American Roots of Modernism: From Reconstruction to the Harlem Renaissance*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press. 2011. 264 s. ISBN 978-0807871850.

W. E. B., Du Bois. – LEWIS LEVERING, David. *Black Reconstruction in America 1860 – 1880*. New York: Simon and Schuster. 1969. 746 s. ISBN 978-0684856575.

WILLIAMS T., Harry. *The Life History of the United States, Volume VI: 1861-1876, The Union Restored*. New York: Time Incorporated. 1964. ISBN 978-1449981976.

WOODWARD VANN, Comer – MCFEELY S., William. *The Strange Career of Jim Crow*. Oxford: Oxford University Press. 2002. 245 s. ISBN 978-0195146905.

WILSON, Henry. *History of the Rise and Fall of the Slave Power in America*. Boston: J. R. Osgood. 1874. 799 s. ISBN 978-0608394633.

Internetové zdroje

BASLER P., Roy. *Collected Works of Abraham Lincoln*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné na internete: <https://www.nps.gov/liho/learn/historyculture/housedivided.htm>

BROWN B., Henry – HARLAN M., *John. Plessy v. Ferguson. 1896* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné na internete: <https://teachingamericanhistory.org/document/plessy-v-ferguson-excerpts/>

DUIGNAN, Brian. *Brown v. Board of Education. United States law case*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-03-01]. Dostupné na internete: <https://www.britannica.com/event/Brown-v-Board-of-Education-of-Topeka>

EDUCATIONAL FOUNDATION. *The Rise and Fall of Jim Crow: Interactive Maps*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-03-28]. Dostupné na internete: <https://www.thirteen.org/wnet/jimcrow/themap/index.html>

FONER, Eric. *Reconstruction: United States history* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-16]. Dostupné na internete: <https://www.britannica.com/event/Reconstruction-United-States-history>

HISTORY. *Plessy v. Ferguson*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné na internete: <https://www.history.com/topics/black-history/plessy-v-ferguson>

KENNEDY F., John. *Radio and Television report to the American people on Civil Rights, 1963*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-03-28]. Dostupné na internete: <https://www.jfklibrary.org/archives/other-resources/john-f-kennedy-speeches/civil-rights-radio-and-television-report-19630611>

LEGAL INFORMATION INSTITUTE. *Separate but equal*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné na internete: https://www.law.cornell.edu/wex/separate_but_equal

MISSOURI STATE ARCHIVES: *Missouri's Dred Scott Case, 1846-1857* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné na internete: <https://www.sos.mo.gov/archives/resources/africanamerican/scott/scott.asp>

NATIONAL ARCHIVES. *Dred Scott v. Sandford (1857)* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné na internete: <https://www.archives.gov/milestone-documents/dred-scott-v-sandford>

NATIONAL ARCHIVES. *13th Amendment to the U.S. Constitution: Abolition of Slavery* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné na internete: <https://www.archives.gov/historical-docs/13th-amendment>

NATIONAL ARCHIVES. *15th Amendment to the U.S. Constitution: Voting Rights (1870)* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné na internete: <https://www.archives.gov/milestone-documents/15th-amendment>

OFFICE OF HUMAN RIGHTS. *District of Columbia. The Black Cabinet*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-26]. Dostupné na internete: <https://ohr.dc.gov/blackhistory2014>

UNITES STATES SENATE. *The Reconstruction Act of 1867*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-18]. Dostupné na internete: https://www.senate.gov/artandhistory/history/common/generic/Civil_War_AdmissionReadmission.htm

PRETZER S., William. *The Power of 2857*. [elektronický zdroj]. [cit. 2022-03-03]. Dostupné na internete: <https://www.americanheritage.com/power-2857#1>

U.S. CONSTITUTION. *Amdt14.S1.1.1.1 Citizenship Clause* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-15] Dostupné na internete: https://constitution.congress.gov/browse/essay/amdt14_S1_1_1_1/

WILLIAMS, J.K, „*Elizabeth Jennings Graham, Forgotten Warrior*,“ New York Amsterdam News [elektronický zdroj]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné na internete: <https://amsterdamnews.com/news/2018/02/21/elizabeth-jennings-graham-warrior/>

ZIELINSKI E., Adam. *Fighting For Freedom: African Americans Choose Sides During the American Revolution* [elektronický zdroj]. [cit. 2022-01-10]. Dostupné na internete: <https://www.battlefields.org/learn/articles/fighting-freedom-african-americans-during-american-revolution>